

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Náhled dospívajících na partnerskou nevěru

Petra Trávníčková

Bakalářská práce

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra Trávníčková**
Osobní číslo: **Z09223**
Studijní program: **B5341 Ošetrovatelství**
Studijní obor: **Porodní asistentka**
Název tématu: **Náhled dospívajících na partnerskou nevěru**
Zadávací katedra: **Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Sběr informací a studium literatury.
2. Stanovení cílů práce.
3. Stanovení výzkumných otázek.
4. Konzultace vybrané metodiky výzkumu s vedoucím práce.
5. Realizace výzkumu.
6. Analýza a interpretace získaných výsledků.
7. Zhodnocení výsledků práce

Rozsah grafických prací: dle doporučení vedoucího

Rozsah pracovní zprávy: 35 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. ČAČKA, Otto. Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace. 1. vyd. Brno : DOPLNĚK, 2000. 378 s. ISBN 1081-171-200.
2. JANÁČKOVÁ, Laura. Nevěra a její zvládnání. 1. vyd. Praha : MAXDORF, s.r.o., 2008. 93 s. ISBN 978-80-7345-155-4.
3. LANGMEIER, Josef; KREJČÍŘOVÁ, Dana. Vývojová psychologie. 2. vyd. Praha : Grada Publishing, 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.
4. SAK, Petr. Proměny české mládeže. 1. vyd. Praha : Petrklíč, 2002. 291 s. ISBN 80-7229-042-8.
5. UZEL, Radim. Nevěra a co s ní. 1. vyd. Praha : Petrklíč, 2010. 159 s. ISBN 978-80-7229-241-7.

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Magda Taliánová, Ph.D.
Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce

Datum zadání bakalářské práce: 30. listopadu 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 16. července 2012

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.
děkan

L.S.

Mgr. Markéta Moravcová
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 29. února 2012

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 13. 7. 2012

.....
Petra Trávníčková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda vyjádřila své poděkování všem, kteří se podíleli na tvorbě této bakalářské práce. Především děkuji PhDr. Magdě Taliánové za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytla při zpracování této práce. Poděkování patří i účastníkům výzkumu za jejich otevřenost a ochotu ke spolupráci.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá náhledem dospívajících na partnerskou nevěru. Je prací teoreticko-výzkumnou. Začátek teoretické části je zaměřen na nevěru v partnerském vztahu. V další části je popsáno období dospívání, kde je blíže specifikováno časové vymezení a charakteristiky jednotlivých vývojových etap dospívání.

Ve výzkumné části je pomocí dotazníkového šetření zjišťován názor dospívajících na partnerskou nevěru a jejich zkušenost s nevěrou ve vztahu.

KLÍCOVÁ SLOVA

Dospívání, nevěra, partnerský vztah, sexualita

TITLE

View adolescents to partner infidelity

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with a view of adolescents to partner infidelity. The thesis is theoretical-research-based. The beginning of the theoretical part is focused on infidelity in a partner relationship. A period of adolescence is described in the next part where timeline and characteristics of adolescence stages of development are specified.

In the research part a view of adolescents on partner infidelity is investigated based on questionnaires and the adolescents experience with partner infidelity.

KEYWORDS

Adolescence, infidelity, partner relationship, sexuality

Obsah

Úvod	9
Cíle práce	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Partnerská nevěra	11
1.1 Definice nevěry	11
1.2 Výskyt nevěry ve společnosti.....	11
1.3 Kategorizace nevěry	11
1.4 Nevěra v historickém kontextu.....	12
1.5 Monogamie a polygamie.....	14
1.6 Příčiny nevěry.....	15
1.7 Psychické prožívání nevěry.....	15
1.8 Prevence nevěry.....	16
1.9 Nevěra a společnost	16
2 Mládež a nevěra	18
3 Období dospívání	19
3.1 Charakteristika vývojových etap v dospívání	20
3.1.1 Prepuberta.....	20
3.1.2 Puberta.....	20
3.1.3 Adolescence.....	21
3.2 Vývoj poznávacích procesů	21
3.3 Emocionální vývoj.....	22
3.4 Vztahy v období dospívání.....	23
3.4.1 Vztahy s rodinou.....	24
3.4.2 Vztahy s vrstevníky.....	24
3.5 Sexualita v době dospívání.....	25
VÝZKUMNÁ ČÁST	27
4 Metodika výzkumu.....	27
4.1 Výzkumný vzorek.....	27
4.2 Zpracování dat.....	28
4.3 Výzkumné otázky	28
5 Analýza a zpracování dat	29
6 Diskuze	49

Závěr	52
Bibliografické citace.....	53
Seznam příloh	55
Příloha.....	56
Seznam obrázků	59
Seznam tabulek	60

Úvod

Sexualita člověka je velmi důležitou a neoddělitelnou složkou lidského života. Vyvolává v nás mnohé silné citové reakce a je častým předmětem našich myšlenek a hovorů. Také pro akademickou obec se sexualita stává objektem, kterému je třeba se podrobněji věnovat a nalézat jeho skutečnou podobu. Sexualita má mnoho projevů, podob i nástrah a jednou z nich je i nevěra. Vzhledem k tomu, že nevěra vždy byla, je a zřejmě i bude častou součástí partnerských vztahů, považuji za užitečné věnovat se této problematice podrobněji a to v oblasti méně prozkoumané ve vztahu k dospívajícím. Jedním z významných znaků dospívání je nesporně zvýšená citlivost na sexuální podměty a postupné vyhraňování zájmů o opačné pohlaví. V této době jsou již zpravidla navozovány první kontakty. Dospívající často střídají partnery svých milostných her a chtějí si co nejvíce užít, získávají první zkušenosti a mohou si tak vytvářet svůj individuální názor na partnerský život a všechny jevy co se ho týkají.

Partnerská nevěra je poměrně častým jevem ve společnosti a každý k ní zaujímá odlišný postoj. Dospívající si svůj názor teprve vytváří. Jedním z vývojových úkolů tohoto období je, aby u dospívajícího došlo k ujasnění si hierarchie vlastních hodnot, k reflexi a stabilizaci vlastního vztahu ke světu a životu. Zjistit jak tito mladí lidé nahlíží na nevěru ve vztahu a jakou s ní mají zkušenost, je jistě přínosné.

Motivace sepsání tohoto tématu nevyplývá z individuální zkušenosti, ale spíše z touhy dozvědět se o tomto jevu z psychologického a sociologického hlediska více a zprostředkovat o něm mnohdy útržkovité myšlenky různých autorů do souhrnu jedné práce.

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je podat ucelený přehled o partnerské nevěře z psychologického a sociologického hlediska. Dále podat přehled o období dospívání a jeho charakteristikách jednotlivých vývojových etap.

Cílem výzkumného šetření je zjistit náhled dospívajících na partnerskou nevěru a jejich zkušenost s ní.

Mezi další výzkumné cíle patří:

- zjistit, jakou důležitost má věrnost pro dospívajícího v jeho žebříčku priorit,
- zjistit, jak ovlivňuje rodinné prostředí dospívajícího pohled na nevěru jako nedílnou součást partnerského života,
- zjistit, zda si dospívající ženy myslí, že ve vztahu je častěji nevěrný muž a naopak,
- zjistit, zda je rozdíl mezi dospívajícími muži a ženami v názoru, co nejčastěji vede člověka ve vztahu k nevěře,
- zjistit, zda by dospívající, který již byl v roli podvádějícího akceptoval partnerovu nevěru,
- zjistit, zda dospívající žena se zkušeností partnerského vztahu by měla strach z případných komplikací, které nevěra může způsobit,
- zjistit, zda dospívající, kteří studují gymnázium si myslí, že by se ke své případné nevěře vždy přiznali.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Partnerská nevěra

1.1 Definice nevěry

Otázka co je nevěra může být zdánlivě triviální, ale odpovědět jednoduše je těžké. Pro někoho může být nevěrou až dokonaný pohlavní styk, jiný si je jistý, že lze zhřešit již myšlenkou. Někdo se více cítí být ohrožený nevěrou fyzickou, pro jiného je těžké se srovnat s nevěrou duševní. Dokonce nevěra pouze „virtuální“ může mít všechny znaky a důsledky nevěry reálné. V psychologickém slovníku je nevěra popisována jako „*porušení partnerské výlučnosti, jenž může mít charakter tělesný (sexuální) či emoční (emocionální)*“ (Hartl, 2010, s. 348). Slovník sexuologický definuje sexuální nevěru jako „*Soulož nebo jiné sexuální aktivity uskutečněné s jiným partnerem než s tím, ke kterému osoba dle zákona či zvykového pravidla „patří“*. V monogamních společnostech je morálně negativně hodnocena“ (Capponi, 1994, s. 84).

1.2 Výskyt nevěry ve společnosti

Výskyt partnerské nevěry v populaci je těžko vyzkoumatelný. Výrok přičítaný primáři Plzákovi, že v 95 % manželství je do 5 let alespoň jeden z partnerů nevěrný, je třeba brát s jistou nadsázkou. Spolehlivější údaje jsou z výzkumu o mimomanželských sexuálních stycích, které prováděli kolegové ze Sexuologického ústavu v Praze (Weiss, Zvěřina, 2001). Ale i tyto údaje trpí zásadním metodologickým problémem. Výpovědi respondentů jsou většinou založeny pouze na subjektivitě. Zatímco muži mají dokonce i v anonymitě spíše tendenci nadsazovat oproti realitě, ženy bývají v popisu svých milostných vztahů zdrženlivější. Podle jejich výzkumu z roku 2001 je u nás 65 % ženatých mužů a 46 % vdaných žen nevěrných. Z toho vyplývá, že téměř dvě třetiny mužů a polovina žen zažila nevěru. Ale v případě, že se řídili otřepanou radou „zapírat, zapírat, zapírat“ nemuseli důsledky nevěry nijak zásadně řešit. (Šmolka, 2010; Weiss, Zvěřina, 2001; Janáčková, 2008)

1.3 Kategorizace nevěry

Nevěra je většinou chápána jako sexuální, resp. milostný poměr s partnerem mimo manželství, případně mimo jiný dlouhotrvající vztah, který je považován za vážný a je s ním spojen slib věrnosti. Někdo však může za nevěru považovat již jen pomýšlení na ni. Existují názory, že fyzická nevěra završena pohlavním stykem je méně závažná, než nevěra spojená

s citovou angažovaností, u níž k uskutečnění pohlavního styku nedošlo. Dále je pro přehled uvedena jednoduchá kategorizace nevěry.

Popis základních typů nevěry dle Šmolky (2010):

- Flirt – většinou nezávazná koketérie, jakési náznaky a přísliby bez skutečné tendence k realizaci,
- Mimomanželský kontakt – jednorázová, primárně sexuální záležitost, často náhodný, s nízkou emocionální vazbou,
- Dobrodružství – dlouhodoběji trvající sexuální porozumění s vyšší citovou angažovaností, ale bez plánů na společnou budoucnost,
- Mimomanželský vztah – dlouhodobý vztah se silnou emoční vazbou, kde alespoň jeden s partnerů potencionálně připouští budoucí společné soužití,
- Virtuální nevěra – sdílení sexuálních představ bez přímého kontaktu partnerů.

Šmolka (2010) řadí mezi druhy nevěry i prostituci a tzv. swingování¹. Ve své knize dále uvádí rozdělení nevěr i podle abecedy, od nevěry adrenalinové přes lovecké, rekreační, studijní až po zpustošující. (Šmolka, 2010). Miroslav Plzák rozlišuje nevěru čistě sexuální a nevěru sociální, kterou myslí narušení péče o společné potomky, domácnosti a sebe navzájem. (Plzák, 2001)

1.4 Nevěra v historickém kontextu

V pravěku dle Lewinsohna hrála žena mimořádně důležitou hospodářskou úlohu, z čehož někteří autoři (např. francouzský archeolog Salomon Reinach a skotský národopisec J. G. Frazer) vyvozovali moc a úctu žen i v jiných oblastech. Avšak o skutečné podobě pravěké sexuality a s ní spojené nevěry se můžeme pouze dohadovat.

Pohled na nevěru se ve starověku lišil podle společenské třídy. Pokud ve vyšší třídě byl nevěrný muž a to i s ženou z nižší vrstvy, tak „zušlecht'oval“. Na druhou stranu, když podvedla žena, poškozovala vlastní rod. Ve střední třídě záleželo na finančních příjmech muže, zda si mohl dovolit více žen. Zato žena byla považována povětšinou za majetek muže a jejím posláním bylo vychovávat děti. Ve vrstvě nejnižší byla hlavním faktorem chudoba, proto polygamie byla pro ně nedostupná. Starořecká společnost muži nebránila mít více žen

¹ Za účelem sexuálních styků se setká několik párů a následně během sexuálních aktivit dochází ke střídání partnerů.

v závislosti na jeho prostředcích, ale doma směl mít ženu jen jednu. Ve starověkém Římě na věrnosti tolik netrvali, na sexuální život měli přirozené právo muži i ženy. (Lewinsohn, 2007)

Křesťanství přišlo do té doby s netradičním důrazem na manželství a věrnost. Ve 12. století nemohla být nevěra důvodem k rozvodu, ale i přesto byla považována za těžký hřích. Světská společnost znala jen nevěru ženskou, kterou trestala i smrtí nebo zmrzačením. Křesťanská církev znala i nevěru mužskou. V 15. století docházelo k omezování nesezdaného soužití, příčinou byl stále větší důraz na manželství. Novověk byl dobou, kdy docházelo k tabuizaci sexuality a k potlačení veškerých erotických projevů. Sexualita byla povolena jen v manželství. V protestantské Evropě byla manželská nevěra již důvodem k rozvodu. (Otis-Cour, 2002)

S nástupem průmyslové revoluce slábl vliv církve na sexuální chování. Výzkumu z oblasti sexuality se začal zabývat až Sigmund Freud, později Alfred Ch. Kinsey a další. Docházelo tak k liberalizaci, ke které přispěla i ženská emancipace. Nevěra se stala tolerovanější. (Weiss, Zvěřina, 2001)

Teprve až v tomto století však došlo pravděpodobně k největším změnám sexuální morálky a sexuálního chování lidí. Uvolňování spojení mezi manželstvím a sexem souvisí s omezováním vlivu církve na společnost. Mění se model soužití mužů a žen, kdy stále přibývá párů vychovávající děti mimo manželství, párů homosexuálních a rodin s jedním rodičem. K nejviditelnějším změnám sexuality a tím pádem i k možnému rozvoji partnerské nevěry došlo v oblasti komerčního sexu. Projevem je zvýšená pouliční prostituce, nárůst sexuální turistiky, vznik erotických salonů a klubů, vznik erotických telefonních linek a v podstatě i volný prodej pornografie. Kromě prostituce a pornografie, které existovaly i za minulého režimu v utajované formě, jsou zmíněné fenomény pro českou společnost nové a zastihly většinu obyvatelstva i legislativu nepřipravené. (Weiss, Zvěřina, 2001)

Otázkou je, zda věrnost v historickém vývoji lidstva je spíše normou, nebo odchylkou. Z historicky popsanych 1154 lidských společenství bylo nebo doposud je 87 % polygamiích. Dnešní model monogamního manželství je tedy ze statistického hlediska spíše výjimečný. I u společenství, kde existuje nucená monogamie, je většinou povolena monogamie seriálová (sukcesivní), kdy je možnost rozvodu a nového manželství, nebo jsou tolerovány mimomanželské vztahy. Existence samotných zákonů chránících monogamní manželství přitom svědčí o nepřirozenosti monogamie – tyto zákony by se staly zbytečnými, kdyby lidé byli monogamní přirozeně. (Janáčková, 2008; Šmolka, 2010)

1.5 Monogamie a polygamie

Forma partnerského soužití je monogamní nebo polygamní. Dle prof. Weisse (2010) je člověk od přírody spíše polygamní. Tedy muži jsou vrozeně promiskuitní a ženy naopak spíše monogamní. Příčinou toho rozdílu je hlavně rozdílnost v počtu spermií a vajíček. Zatímco muži mohou po celý život se spermiemi plýtvat, ženy si musejí svá vajíčka schovávat pro toho nejkvalitnějšího jedince. Rozbor anatomických rozdílů podporuje tvrzení, že člověk není monogamním živočišným druhem. U savců existuje určitá souvislost mezi mírou pohlavní rozdílnosti a mnohoženstvím či promiskuitou. Mezi muži a ženami jsou rozdíly 8-10 % ve výšce a 20-40 % v hmotnosti. Tato skutečnost může vést k mínění o mírném stupni mnohoženství u druhu *Homo sapiens*.

Výzkumy velikosti varlat také svědčí spíše pro polygamii. U promiskuitnějších živočišných druhů jsou varlata větší než u těch monogamních. S velikostí varlat též souvisí další nepřímý důkaz lidské polygynie², a to rozbor množství spermií v závislosti na situaci. Příkladem může být situace, pokud žena odjede na týden na služební cestu. Její druh v té době vyprodukuje více spermií, než kdyby doma ležela v posteli s chřipkou. Jeho organismus se připravuje na boj se spermiemi případných cizích mužů, s nimiž žena během své nepřítomnosti mohla mít pohlavní styk. Pokud by člověk byl přirozeně monogamní, tento evoluční mechanismus by se u něj nevyvinul.

Patogenní prostředí též nepodporuje monogamii. Pokud je více patogenů v prostředí, zvyšuje se tím pravděpodobnost mnohoženství. Je tomu tak například v tropickém pásmu, kde je pravděpodobnost polygynních svazků vyšší. Ženy totiž zvolí raději geneticky kvalitnějšího jedince a být jeho druhou či třetí manželkou, než být jedinou ženou geneticky méně kvalitního.

Bohatství ovlivňuje preference žen k monogamii. Rozložením bohatství ve společnosti je dalším faktorem, který určuje model partnerského soužití. Preference žen pro monogamii souvisí s relativními rozdíly bohatství mužů v dané populaci. Pokud jsou rozdíly velké, ženy mohou upřednostňovat stát se druhou ženou bohatého muže než jedinou chudého. Tato tendence se projevuje i v moderní společnosti například v tom, že muži s větším majetkem a vyšším statusem ve společnosti mají větší počty mimomanželských vztahů. (Janáčková, 2008; Weiss, 2010)

² Soužití jednoho muže s několika ženami, mnohoženství

1.6 Příčiny nevěry

Příčiny či motivace k nevěře mohou mít základ v rysech osobnosti podvádějících i podváděných, stejně tak ale může být vyvolaná situačně. Avšak všem motivacím nelze dost dobře porozumět mimo kontext partnerského vztahu. Radim Uzel ve své knize uvádí výsledky jednoho amerického výzkumu, kde je značný rozdíl mezi příčinami nevěry u mužů a u žen. Muži uvádějí jako jednu z hlavních příčin potřebu vzrušení (50 %), dále potřebu změny (42 %), citové potřeby (37 %) a spontaneitu (36 %). Ženy naproti tomu uvádějí na prvním místě citové potřeby (57 %), dále ověřování vlastní žádoucnosti (48 %), touhu po společnosti (40 %) a potřebu vzrušení (39 %). (Šmolka, 2010; Uzel, 2010)

Příčinu partnerské nevěry je možné hledat i v povahových rysech podváděných. Dle největšího znalce nevěry doktora Plzáka (2011) jsou muži, kterým ženy nejčastěji zahýbají především neimponující, nositelé takzvaných klasických tří „S“ – slabí, slušní a spolehliví. Ženy jsou také častěji nevěrné mužům malicherným, trpících zvýšenou potřebou poučovat. Dále ženy nejčastěji podváděné jsou podle sexuologa Uzla (2010) obětavé a spolehlivé, které rází heslo „vše pro rodinu“. Muž totiž tuto ženu časem začne považovat za součást inventáře domácnosti. Také žena, která je vysoce výkonná a vše organizující, chráníci muže před všemi starostmi, pozvolna zraje do role podváděné. V neposlední řadě jsou to typické „včelí královny“, které muže využijí jen k oplodnění a dále ho považují jen za „trpěného trubce“. Další ženou, která si nevěru možná i zaslouhuje je programátorka takzvané zásluhové sexuality: sex poskytuje jen za mytí nádobí, úklid či vyvenčení psa. (Uzel, 2010)

1.7 Psychické prožívání nevěry

V období po zjištění relevantní informace o partnerově nevěře jedinec reaguje individuálně, avšak jistý psychologický mechanismus je u všech podváděných podobný. Po zjištění, nevěra bezprostředně vyvolá psychický šok, člověk je doslova touto informací paralyzován, neschopen racionálně myslet a jednat. Základním psychickým pocitem je beznaděj a duševní bolest. Tělesné a citové reakce souvisejí s prožitkem akutního stresu, je to například pocit bušení srdce, sucho v ústech, třes, vnitřní napětí a úzkost. Bezprostřední reakcí je únik do pasivity, včetně hledání životního smyslu či agresivní chování, které, se projeví vulgárními projevy vůči partnerovi. Napadený organismus se dostává do stavu maximální pozornosti a tělesně je připraven k útoku. Je to stav očekávání, a jestliže se jedinci nedostává bagatelizující odpovědi na situaci, zaplavuje ho úzkostné očekávání něčeho

strašného, stav se dá charakterizovat pocitem trvalého nádechu s mírným tlakem za hrudní kosti, doprovázen zvýšeným pocením. Tento stav podváděnému narušuje spánek.

Tělesné projevy úzkosti a napětí neodcházejí a naopak se zhoršují v důsledku psychické i fyzické vyčerpanosti. Nejčastější je stereotypní bezmyšlenkovité chování, které se projevuje v denních činnostech zvýšenou nepozorností a též drobnými nehodami. Následkem je zaměřenost podváděného na své tělesné projevy, které způsobuje strach o vlastní zdraví. Psychický stav podvedeného pak ovlivňuje jeho pozitivní pohled a reálné vidění, situace se zdá nezvladatelná a vnímané ohrožení vede k narušení stability a pocitu nejistoty. Nevěra negativně zasahuje sebepojetí a jednoznačně snižuje sebevědomí člověka. Další prožívání se odvíjí dle osobnosti člověka, nevěra může u jedince vyvolat agresivitu, depresivní stavy, sebeobviňování, střídání nálad nebo vytěsnění zjištěné nevěry. Psychické trápení přechází v pokusy o adaptaci na vzniklou situaci, kdy se organismus začíná vzpamatovávat a formou postupné změny v aktivitě se znovu začleňuje do normálního života. Proces poté ukončuje nalézání a realizování nejvhodnějšího řešení. (Janáčková, 2008; Kirshenbaum, 2009)

1.8 Prevence nevěry

Šmolka přirovnal prevenci nevěry ke spolehlivosti antikoncepce, kdy existuje též řada možností, žádná z nich však není stoprocentně spolehlivá. Jejich kombinací se může účinek zvýšit, ale plnou jistotu nikdy nenabídnou. Prevence by měla začínat již v původní rodině, vedením k žádoucím hodnotám, postojům a normám, výchovou k přiměřené dávce autentického sebevědomí. Jedinec může pak sám nevěře předcházet výběrem partnera i tím jak se bude s ním a k němu ve vztahu projevovat. (Šmolka, 2010)

1.9 Nevěra a společnost

Pohled na manželskou nevěru si vytváří nejen jedinci a malé sociální skupiny, svůj vztah si k ní hledají i jednotlivé národy, církve či státní útvary. Někde se jedná spíše jen o vyjádření postoje, jinde se jedná o jednu ze základních norem daného společenství, aniž by její porušení bylo spojeno s jasně definovanou sankcí. Například církev katolická považuje manželskou věrnost za jeden ze stavebních prvků víry, i když její porušení dokáže vcelku velkoryse odpouštět. Dodnes jsou však společenství a státní útvary, kde kodex manželské věrnosti je začleněn přímo do právního řádu, a to i včetně jasně definovatelných sankcí. Pravdou je, že tyto sankce nemusejí být vždy stejné pro obě pohlaví. (Šmolka, 2010)

Podle výzkumu brněnské Masarykovy univerzity a agentury SC&C³ (agentura pro marketingový a sociologický výzkum) z roku 2009 je věrnost v manželství pro Čechy jednou z nejdůležitějších věcí. Přesto je ale nevěra chronickým problémem českých manželství. A i když není nevěra tolerována v rámci osobního vztahu, ve společnosti je nevěra tolerována a mnohdy považována za projev úspěchu.

V České republice je nevěra častým jevem u politiků, která pro ně paradoxně nemá vliv na ztrátu voličů, ale naopak se tento politik stává atraktivnějším. Podle výzkumů agentury SC&C, které se zúčastnilo 2337 lidí, jsou Češi k nevěře politiků shovívaví. V partnerských vztazích nevěru schvaluje 17 % Čechů, kdežto u politiků nevěru toleruje 23 % lidí. Dle dalšího zjištění existuje i souvislost mezi nevěrou a politickou příslušností. Nejvíce nevěrných je dle výzkumu mezi voliči KSČM. Naopak věrných je nejvíce u voličů KDU-ČSL. Vzhledem k tomu, že nevěra u věřících lidí se vyskytuje méně často, není tato informace překvapivá. Tolerance k nevěře je totiž obecně přímo úměrná úpadku počtu věřících ve společnosti.

Nevěra není sice nejčastější příčinou rozpadu manželských i nemanželských svazků, ale pokud k ní dojde, má ve většině případů ničivé důsledky. Nevěra se stala v naší společnosti nedílnou součástí, ať už přímo nebo zprostředkovaně ve formě strachu či přání. Mění se jen míra a liší se role podváděný – podvádějící. Tato informace je v našem podvědomí ovlivňuje naši psychiku, chování i rozhodování.

Tam, kde je nevěra více tolerována, se společnost dlouhodobě nevyhne jejím následkům. Důsledky nevěry nejsou postiženi pouze její aktéři, ale děti, širší rodina, místní komunita i celá společnost. Kromě destruktivního vlivu na vztahy a duši lidí má navíc nevěra a následný rozpad rodiny i nezanedbatelné ekonomické dopady. I když pro Českou republiku přesné kalkulace chybí, dle výzkumu Counting the cost of family failure britské Relationships foundation, jen ve Velké Británii stojí rozpad manželství 40 miliard liber ročně na daňových úlevách, příspěvcích pro samoživitele, příspěvcích na bydlení, sociálním a chráněném bydlení, nákladech na děti v dětských domovech, nákladech policie, soudů, právní pomoci atd. Možná kdyby se spočítala přesná čísla i v naší republice, začali by se politici tímto tématem a podporou manželství seriózněji a více zabývat. Pokud by se i lidé postiženi nevěrou uvědomili, že nejde jen o soukromí problém, ale spíše o problém celospolečenský, jejich schopnost se vyrovnávat se s následky by se zlepšila. Jelikož však většina lidí vychází

³ Statistical calculations and consultations (statistické výpočty a konzultace)

z předpokladu, že společnost podporuje monogamii, nedokážou tak vidět společenské faktory, které přispívají ke vzniku nevěry. Mezi tyto faktory patří například komercializace sexu či idealizovaný obraz manželství. (Unger, 2012; Vaughan, 2009)

2 Mládež a nevěra

Současným trendem dospívajících se stává vypadat a chovat se co nejdříve jako dospělý, tomu napomáhají média, reklama, vrstevníci i výchova v rodině. Právě rodina, její zázemí a struktura, má dle Davise a Frielové (2001) hlavní vliv na socializaci jedince, tedy i na jeho sexuální socializaci. Rodina dává dospívajícímu řád a pravidla, v průběhu socializace jej učí systému hodnot a norem. Výzkumy například ukazují, že děti a mládež z úplných rodin, kde partneři jsou biologickými rodiči dítěte, vstupují do světa sexuálních kontaktů později než děti a mládež z rodin neúplných, žijících v druhém manželství apod. (Davis a Frielová 2001)

Vstoupí-li mladý člověk jednou do sexuálního světa, pak se mu naskýtá i možnost kontaktu s nevěrou, ať už v roli podváděného či toho, který podvádí. Faktory, které nevěru ovlivňují, jsou zejména věk, pohlaví, velikost bydliště či názor na nevěru. Z kulturních faktorů, jejichž vliv byl zkoumán přímo na adolescentech, je to pak již zmiňovaná rodina, její forma a funkčnost. (Capponi, Novák, 1995)

3 Období dospívání

Dle Vágnerové (2005) je období dospívání přechodnou dobou mezi dětstvím a dospělostí. J. Langmeier (2006) toto období popisuje spíše jako životní úsek, který je z jedné strany ohraničený prvními známkami pohlavního dospívání a na straně druhé dovršením plné pohlavní zralosti a dokončením tělesného růstu. Dospívání není jen přípravným stádiem následujícího životního uplatnění, ale samo o sobě představuje svébytnou fázi života. Je plně nápadných a významných psychických změn, které lze charakterizovat jako ohlášení nových pudových tendencí a hledání jak tyto pudy uspokojit a kontrolovat. Projevuje se celkovou emoční labilitou a zároveň nástupem vyspělého způsobu myšlení s dosažením vrcholu jeho rozvoje. Dále v období dospívání dochází k zcela novému sociálnímu zařazení jedince, odrážející se v odlišném očekávání společnosti, pokud jde o chování a výkony dospívajícího. Mění se jeho pojetí vlastní role a dochází k nově reflektovanému sebepojetí.

Mezi somatickými, psychickými a sociálními změnami v dospívání je značný nepoměr. Mnozí jedinci, kteří nevykazují žádné změny pohlavního zrání, začínají již myslet vyspělým abstraktním způsobem, které je charakteristické pro dospívající. Naopak jedinci, kteří zjevně začali pohlavně dospívat dříve, jsou stále emočně, intelektuálně a sociálně dětinšší. Vedle těchto intraindividuálních proměnlivostí je další komplikací při pokusech jasně vymezit období dospívání také proměnlivost interindividuální. Například u některých dívek se začínají objevovat první sekundární pohlavní znaky již v osmi letech, zatímco u jiných dívek se mohou začít objevovat až v patnácti letech, aniž by ještě šlo o patologické projevy. (Čačka, 2000; Langmeier, 2006; Vágnerová, 2000)

Časové rozmezí období dospívání je v literatuře rozdílně děleno, J. Langmeier (2006) datuje dolní hranici mezi 11-12 lety a horní hranici přibližně mezi 20-22 lety. Dle Macka (2003) dospívání časově vyplňuje druhé desetiletí života. Je ovšem značná odlišnost mezi dvanáctiletým „skoro ještě dítětem“ a dvacetiletým „skoro již dospělým“. Proto celé období bývá dále děleno. Podle členění v literatuře nejčastěji zastoupeného, můžeme rozlišovat období pubescence, které je dále rozděleno na fázi prepuberty a fázi vlastní puberty a dalším obdobím adolescence. (Langmeier, 2006; Macek, 2003)

3.1 Charakteristika vývojových etap v dospívání

3.1.1 Prepuberta

V této fázi vznikají náznaky změn, které se výrazněji projeví až v pubertě. U většiny dívek trvá období prepuberty zhruba od 11 do 13 let, u chlapců je fyzický vývoj asi o 1-2 roky později. V prepubertě dochází ke komplexní proměně všech složek osobnosti. Nejnápadnější je tělesné dospívání, spojené s pohlavním dozríváním. Mění se zevnějšek a stává se podnětem k přehodnocování sebepojetí. (Šimíčková-Čížková, 2010)

3.1.2 Puberta

Puberta začíná po dokončení prepuberty a trvá do dosažení reprodukční schopnosti. Přibližné vymezení období vlastní puberty je mezi 13-15 lety. V tomto období se rozdíl mezi somatickým a psychickým vývojem začíná vyrovnávat. Zpomaluje se fyzický růst a rozvíjí se hlavně psychické funkce. Je to období pohlavního dozrívání, kdy se z dítěte stává biologicky zralý dospělí, schopný sexuální reprodukce.

V mnoha společnostech je charakteristické, že se v této době pubescenti snaží výrazně odlišovat od svého okolí. Pubescence je dle Macka (2003) a často i jinými autory označována jako období krizí a konfliktů, a proto je nejčastější domněnkou společnosti, že musí s sebou přinášet i konflikty s dospělými. Avšak problematické chování pubescentů může probíhat i bez větších komplikací, jestliže výchova a jejich vývojové zkušenosti proběhly bez vážnějších konfliktů, kdy byl přístup rodičů vstřícný a akceptoval individuálnost dítěte. Pubescenti se nápadně oblékají, volí si osobité účesy, poslouchají specifickou hudbu. Ze sociologického hlediska se jedná o specifický životní styl, resp. o kulturu mládeže. V psychologickém slova smyslu se mluví o hledání osobní identity, vlastní jedinečnosti a autentičnosti. V kontrastu ke změnám v prepubertě, v níž není tak typická kontrola vlastního chování, je puberta charakterizována změnami, které si pubescenti regulují sami. Dospívající tohoto věku nemůže být považován za individualistu jenom proto, že má neotřelé názory na umění či módu nebo se odlišně chová. Tyto zvláštnosti především zvyšují jeho skupinovou příslušnost k vrstevníkům. (Macek, 2003; Šimíčková-Čížková, 2010)

V pubertě pak dochází v somatickém rozvoji k vyvažování tělesných proporcí. Tvar těla dostává dospělou podobu, i když růst může ještě pokračovat v dalším vývojovém období. Harmonizací tělesných proporcí se zlepšuje pohybová koordinace. Fyzická výkonnost se zlepšuje a stabilizuje. (Langmeier, 2006)

3.1.3 Adolescence

Tato vývojová etapa ukončuje dobu mezi dětstvím a dospělostí. U děvčat začíná kolem 16. roku, u chlapců asi v 17 letech, i když ke konci tohoto období se vývojové rozdíly mezi pohlavím vyrovnávají. Horní věková hranice je mezi 20-22 lety.

Adolescence je fází, kdy se jedinec přibližuje k dospělosti. Většina dospívajících studuje nebo už dokončuje svoje vzdělávání a vstupuje do první pracovní pozice. Posiluje se sociální aspekt identity, tj. potřeba někam patřit, podílet se na něčem, něco s druhými sdílet. Adolescent se zamýšlí nad svojí osobní perspektivou, uvažuje o svých cílech a plánech ve vztahu k profesi i osobním vztahům. Šíře změn v tomto období závisí na tom, jak adolescenti sami časují svoje dospělé role, zda uvažují o vysokoškolském studiu, zda se ekonomicky osamostatní, hledají si vlastní bydlení, žijí s partnerem, atd.

Hlavní vývojový úkol adolescenta je vytvořit si vlastní identitu, utvořit si vědomí vlastní hodnoty, přijmout morální principy dané společností a vytvářet partnerské vztahy. Jedinec se stává osobností, získává charakteristické vzorce myšlení, emocí a chování, které ovlivňují jeho vztahy s okolím. Pro adolescenta není jednoduše dokazatelná skutečná nezávislost, která je charakteristická pro integrovanou společnost. V naší kultuře není jasný model přechodu závislosti k nezávislosti. A často je rozdílné i očekávání rodičů od motivace adolescenta být nezávislý. Celé období dospívání je tedy střet vnějších tlaků stát se nezávislým a pokračující závislosti na rodičích. (Macek, 2003; Šimíčková-Čížková, 2010)

3.2 Vývoj poznávacích procesů

V období prepuberty vzrůstá význam fantazie, která spojuje skutečnost, reálné prožívání a ideály. Projevuje se formou denního snění. Podstatné vývojové změny jsou ve způsobu myšlení. Změny jsou kvantitativní i kvalitativní projevující se narůstajícím počtem úspěšně řešených problémů novým způsobem. Charakteristické pro toto období je přechod od konkrétních operací k formálním operacím, tedy počátek abstraktního myšlení, jehož vývoj se dokončuje v pubertě a adolescenci. Dále se rozvíjí logická paměť, kdy jedinec opouští memorování textů bez pochopení souvislostí.

V kognitivních funkcích jsou již v prepubertě rozdíly mezi pohlavími, které se projevuje hlavně ve škole. Dívky jsou zdatnější ve verbálním projevu, více jsou orientovány na jazykové vzdělání. Zatímco chlapci mají lepší výkony v řešení početních a prostorových problémů.

V období puberty se výrazněji rozvíjí logická paměť, která má výběrový charakter. Pubescent si lépe a dlouhodoběji pamatuje obsahy s logickými souvislostmi. Výběrovost se projevuje hlavně v učení, jelikož si mnohem lépe zapamatuje ty fakty a poznatky, které ho zajímají.

Z předchozího období přetrvává fantazijní produkce, projevuje se však s větší nápaditostí a originalitou. Bohatá představivost má za následek časté denní snění, které je prostředníkem mezi realitou a ideálem. A častým obsahem ideálních představ bývá sexuálně-erotické zbarvení.

V myšlení se zdokonaluje schopnost abstrakce, usuzování hypoteticko-deduktivní je na stejné úrovni jako u dospělých. Úroveň myšlení ovlivňuje u pubescentů snahu po sebezdokonalení, které se projevuje zvýšeným zájmem o určitý obor. Jedinec své myšlení často orientuje i na své vnitřní dění, snaží se poznat svou individualitu tím, že se porovnává s druhými lidmi. Další znakem myšlení je radikalismus, kdy svou určitou zkušenost unáhleně přijímají jako platný fakt. (Čačka, 2000; Šimíčková-Čížková, 2010)

V období adolescence přetrvává v kognitivním vývoji kritický realismus projevující se přezkoumáváním získaných poznatků, ale na vyšší úrovni než tomu tak bylo v pubertě. Adolescent je stále ještě radikální a nekompromisní, projevem je jednostranné chápání skutečnosti. Řešení situací mu je hned jasné a svůj názor usilovně prosazuje, zvláště při střetu s dospělým. Nebojí se riskovat a je téměř bez zábran, což podporuje jeho touhu po samostatnosti a nezávislosti. Myšlení obrací do svého nitra, adolescent se stává introspektivním, analytickým a sebekritickým.

Nová tendence v kognitivním vývoji je systematizace poznatků, která zjišťuje vztahy a souvislosti mezi nimi. Adolescent se pomalu propracovává ke světovému názoru, utřídí si svůj hodnotový systém a bere za své převzaté morální kodexy. Má potřebu vytvářet si vlastní názor, ke kterému si došel sám. Touží po osobním vyjádření a individuální svobodě. (Macek, 2003; Šimíčková-Čížková, 2010)

3.3 Emocionální vývoj

V období prepuberty je výrazná labilita - proměnlivost citů, které mohou mít až afektivní ráz. Chování se stává výbušnější, kdy stačí nepatrný podnět a u jedince se objeví intenzivní reakce vzteku, smíchu nebo smutku. Rozmanitost citových projevů závisí na dosavadních zkušenostech, které dospívající získal v předchozím vývoji, hlavně ve svém blízkém okolí. Na chování má také vliv i aktuální reakce ze strany rodičů a vychovatelů. U téhož jedince se na

jedné straně můžeme setkat s precitlivělostí, na straně druhé až s necitelností a hrubostí, která může maskovat skutečné emoční ladění. Stává se to v situacích, kdy je zraněna nebo ponížena jeho sebedůvěra ze strany okolí. V tomto období začíná citlivost vůči nespravedlnosti a kritice.

Tím jak se mění vzhled a struktura jejich těla, dochází k proměně citů k sobě. Zaměřují se více na probíhající tělesné změny, které mohou vyvolávat citový zmatek, nespokojenost se sebou samými, a tím se jim snižuje sebedůvěra. Jsou velmi citliví na kritiku svého vzhledu, protože v tomto období mu připisují značnou důležitost. Prepubescent se stydí projevovat své city rodičům a také se brání projevům citů od nich. Neznamená to, že by neměli potřebu citového kontaktu s rodiči, chtějí být akceptováni a touží po uznání. (Šimíčková-Čížková, 2010)

V pubertě vlivem harmonizace somatického vývoje není labilita již tak výrazná jako v předchozím období. U většiny se objevuje pozitivní ladění. Pokud má jedinec časté výkyvy nálad s převahou negativního a agresivního chování, jde o jev, který je převážně získán z dosavadních zkušeností s vlastní rodinou. Emoční ladění se projevuje hlavně v sociálních vztazích. Emoční vazba k rodičům se výrazněji uvolňuje, odmítají od nich citové projevy a sami k nim neprojevují přílišnou věrnost a spontánnost. Toto odpoutání od rodičů má za následek potřebu se citově sblížit s někým jiným. Vznikají pevnější přátelské vztahy a mizí vzájemná izolovanost chlapců a děvčat.

City k sobě jsou nevyrovnané. K vlastní osobě se staví pubescent kriticky, pochybuje o vlastních kvalitách, reaguje precitlivěle na kritiku vůči vlastní osobě, což může vést až k pocitům osamění a izolace.

Typické pro toto období je rozvoj vyšších citů, morálních a estetických. Pubescent přijímá hodnoty rodiny a celé společnosti. Objevují se u něj metafyzické úvahy o smyslu života, o morálních zásadách a normách společnosti. Výrazně se projevují i noetické city. (Macek, 2003; Šimíčková-Čížková, 2010)

3.4 Vztahy v období dospívání

Proces socializace je jeden ze základních vývojových procesů. Socializace je proces, v němž postupnými kroky a interakcí člověka s prostředím dochází k začleňování jedince do společnosti. Přejímá modely chování, způsoby i formy komunikace, probíhá v něm interiorizace společenských norem. Cílem socializace je integrovaný jedinec, který je schopný

rozumět společnosti, v níž žije, čerpat z ní, ale zároveň být přínosem. Rodina a vrstevnická skupina je pak nejdůležitějším socializačním činitelem. (Weiss, 2011)

3.4.1 Vztahy s rodinou

U dospívajícího jedince se mění vztah k dospělým, který se projeví především v rodině. Rodina je místem uspokojování či frustrace řady potřeb a zdrojem životních zkušeností i poznatků. Avšak kolem 12. roku života začíná oslabování autority rodičů, které vrcholí v 15. letech, po 17. roce pak vzniká úplně nová kvalita vzájemných vztahů. Jedním z hlavních úkolů dospívání je odpoutání se z vázanosti na rodinu, což umožňuje jedinci navázat a rozvinout jiné vztahy, které se nakonec stanou základem nových zázemí. Osamostatňování je spojené s proměnou citové vazby k rodičům. Infantilní závislost by měla být nahrazena zralejším a vyrovnanějším citovým vztahem. Postavení, povinnosti a práva dospívajícího se vyvíjí nerovnoměrně, pro něho často nepřijatelným způsobem. Rodiče zvětšují požadavky na potomka, protože je již dost velký, aby mohl mít více povinností a nést zodpovědnost, ale už nejsou příliš ochotní přiznat mu více práv a větší samostatnost. Dospívající se novým požadavkům brání a považuje je za nespravedlivé. Dospívání tak klade zvýšené nároky nejen na dospívající, ale i na rodiče. (Čačka, 2000; Vágnerová, 2005)

3.4.2 Vztahy s vrstevníky

Dospívající navazuje nové a diferencovanější vztahy s jedinci stejného věku dle toho jak se odpoutal od rodiny. Nové vztahy mu dávají jistotu, o kterou přichází „odtržením“ od rodiny, na druhou stranu ho připravují na trvalé emoční vztahy v dospělosti. Vývoj vztahů s vrstevníky bývá popisován v určitých stupních, jež následují zákonitě po sobě. Tyto stupně ovšem nenastupují u všech dospívajících stejně ani v přesně stejném pořádku, mnohdy se navzájem překrývají a posloupnost se může měnit v různých společenských uspořádáních.

- I. **Skupinová izosexuální fáze** – sklon vytvářet skupiny z jedinců stejného pohlaví převažuje v období prepuberty. Tyto skupiny se sice vytvářely již v předchozím vývojovém období, ale v pubertě bývají stabilnější a výrazněji organizované. Jedinci opačného pohlaví bývají aktivně odmítáni. Skupina je většinou kladný a nutný socializační faktor, může však na jedince působit negativně, svést ho na scesti rozkolísaného nebo výslovně antisociálního postoje.
- II. **Individuální izosexuální fáze** – potřeba úzkého párového přátelství, kterou vztahy ve skupině neuspokojí. Důvěrný emoční vztah k příteli (přítelkyni) dovoluje sdělovat si vlastní pocity a zkušenosti, svěřovat se a sdílet nejsoukromější pocity toho druhého.

Přátelství dvou lidí je odlišnější než kamarádství ve skupině – přátelé se nepodřizují normám ve skupině a mají každý stejnou osobní cenu.

- III. **Přechodná etapa**- začíná se ohlašovat zájem o druhé pohlaví, i když zprvu tápavý, bázlivý a nejistý. První jedinci ve skupině, kteří překonávají tabu orientace na druhé pohlaví, bývají vystaveni posměškům, v nichž se ale může projevit určitá závist.
- IV. **Heterosexuální fáze polygamní** – skutečné vztahy chlapců a dívek, zprvu nestálé a proměnlivé, i když někdy prožívané velmi silně jako „první lásky“. Tato fáze přichází u někoho dříve, u jiných značně později, většinou ale na přelomu pubescence a adolescence. Důvěrný styk s jedincem druhého pohlaví, kde zprvu převládá často zvědavost a ujištění se o vlastní ceně a přitažlivost. Intenzivní zážitky přinášejí flirt, koketování, sexuální fantazie a dříve nebo později i přímé sexuální aktivity.
- V. **Etapa zamilovanosti** – zpravidla o hodně později se vztah jedince ke druhému pohlaví ustavuje a může vyústit v hlubokou vázanost a oddanost, založenou na podobných rysech osobnosti. U většiny k tomu dochází až na konci adolescence.

Někteří autoři (např. E. Z. Friendenberg) se však domnívají, že tradiční dospívání spojené s pozvolným navazováním citových vztahů dnes mizí, protože dospívající si pod tlakem společnosti osvojují předčasnou dospělost, začínají sexuální život bez žádoucího citového pouta a povrchně vplouvají do života dospělých. E. Z. Friendenberg toto označuje jako „dospělost bez dospívání“. (Langmeier, 2006; Macek 2003)

3.5 Sexualita v době dospívání

Sexuální aktivita nezačíná v období dospívání, ale v určité primitivní formě už dávno předtím. V tomto období však narůstá její frekvence a diferencovanost. Sexuální pud závislý na fyziologických procesech ovlivňuje způsob sexuálního chování, které je ale z větší části modifikováno výchovnými a sociálními podmínkami, zejména kulturními normami. V dnešním měnicím se světě jsou normy sexuálního chování značně rozdílné. Časté styky jsou většinou stále odsuzovány, i když zájem o druhé pohlaví je povolován, někdy i podporován. A například předmanželský sexuální život se stal naprosto běžnou sociální normou. Dnes jsou však tyto normy méně zřetelné a vznikají tak protichůdné tlaky, díky kterým dospívající cítí značné rozpaky a nejistotu.

Existují sice četné studie o tom, jaké jsou dnešní způsoby sexuální aktivity dospívajících, ale spolehlivost těchto výzkumů je dosti pochybná. Jsou totiž založeny na intimních otázkách, při kterých se musí předpokládat určitá zkreslenost odpovědí. Získané údaje odrážejí spíše

„sociální desirabilitu“ - poukazují na to, co je pokládáno za žádoucí nebo obdivované. (Langmeier, 2006)

Zásadně se v tomto období formují schopnosti mladých lidí pro dospělé sexuální chování. Modelují se první pevnější vztahy a dospívající se učí životu v páru. Osvojují si postoje k základním etickým hodnotám, jako je věrnost, stálost, spolehlivost a zodpovědnost. Mladý člověk je tedy v tomto období nejzranitelnější špatnými výchovnými vlivy a špatnými příklady. Nejsnáze si totiž v tomto období osvojí eticky defektní konzumní vztah k sexualitě. Získané defekty se poté v dospělosti nedají zásadně měnit. Z hlediska sociosexuální adaptace je tedy dospívání základní kritickou etapou. (Sak, 2002)

Dospívající bez dostatku hmotných zájmů a s nedostatečným pocitem sebejistoty používá sex k vybudování své sociální pozice mezi vrstevníky. Mezi mladými lidmi i mezi dospělými je pak takový muž, který má četné sexuální partnerky považován za úspěšného. Přitom promiskuita spíše signalizuje, že sex je takto užíván jako náhrada jiných potřeb. Na druhou stranu je samozřejmé, že mladý člověk by měl poznat několik partnerů, než si zvolí celoživotního partnera. (Pondělíčková-Mašlová, 2005)

VÝZKUMNÁ ČÁST

4 Metodika výzkumu

Cílem výzkumné části bakalářské práce bylo pomocí dotazníkového šetření zjistit náhled dospívajících na partnerskou nevěru. Dotazník byl vytvořen cíleně pouze pro účely této bakalářské práce a respondenti, jimiž byli dospívající ve věku 16 až 20 let, na otázky v něm odpovídali anonymně.

Na počátku studie byl vypracován dotazník o 20 položkách a ověřen byl v pilotním výzkumu. Osloveno bylo 7 respondentů a po vyhodnocení výsledků byl dotazník shledán jako vyhovující, a proto nebyl dále upravován. Z tohoto důvodu byly dotazníky z pilotního výzkumu použity ve vlastním výzkumu.

Dotazník obsahuje celkem 20 otázek různého typu. Jedná se o otázky uzavřené, polozavřené a o jednu otázku otevřenou. V otevřené otázce se může respondent vyjádřit svými slovy podle vlastního uvážení, výhodou této otázky je věrnější zachycení pohledu respondenta na otázku a podněcují ho k hlubšímu zamyšlení nad tématem. Uzavřené otázky jsou výhodné nejen ve svém snadném a rychlém vyplnění, ale také pro následné snadné zpracování výsledků. Z otázek uzavřených bylo využito dichotomických otázek, kdy respondenti vybírali jen ze dvou možných odpovědí, ale také výběrových, kde byla možnost výběru jedné z více možností odpovědí. Dále pak otázky s možností více odpovědí a též jedna otázka, na které respondenti odpovídali pomocí hodnotové stupnice od 1 do 5.

4.1 Výzkumný vzorek

Cílovou skupinou pro rozdáání dotazníku byli respondenti ve věku od 16 do 20 let, což jsou již dospívající, kteří vyšli základní školu. Tato skupina byla vybrána z důvodu, aby respondenti měli již alespoň nějaké zkušenosti s partnerským vztahem a měli možnost si vytvořit svůj náhled k danému tématu. Prvních 10 dotazníků bylo posláno pomocí sociální sítě Facebook náhodným respondentům v daném věku, návratnost byla 70 %, tedy 7 oslovených respondentů dotazník vyplnilo. Dalších 80 dotazníků bylo rozdáno přes 4 osoby daného věku mezi vrstevníky, návratnost byla 81 %, tedy 65 oslovených respondentů vyplnilo dotazník. Takto byl dotazník rozdáán, aby zachytil co nejrozsáhlejší spektrum dospívajících a nejen například studenty jedné školy. Celkem vyplnilo dotazník 72 respondentů, z toho 42 žen a 30 mužů.

4.2 Zpracování dat

Pro zpracování dat byl zvolen počítačový program Microsoft Office Excel. Pro přehlednost byla jednotlivá data zpracována do grafů nebo tabulek. Poměrová zastoupení odpovědí na jednotlivé otázky byla vyjádřena pomocí absolutních (n_i) nebo relativních (f_i) četností. Relativní četnost (f_i) představuje podíl absolutní četnosti (n_i) a celkové četnosti (n).

Vzorec výpočtu relativní četnosti: $f_i (\%) = n_i / n \times 100$

4.3 Výzkumné otázky

Na základě studia literatury a vlastního pilotního výzkumu byly stanoveny pro výzkumné šetření tyto výzkumné otázky:

1. Jakou důležitost má věrnost pro dospívajícího v jeho žebříčku priorit?
2. Ovlivňuje rodinné prostředí dospívajícího jeho pohled na nevěru jako nedílnou součást partnerského života?
3. Myslí si dospívající ženy, že ve vztahu je častěji nevěrný muž a naopak?
4. Je rozdíl mezi dospívajícími muži a ženami v názoru, co nejčastěji vede člověka ve vztahu k nevěře?
5. Akceptoval by dospívající, který již byl v roli podvádějícího partnerovu nevěru?
6. Měly by dospívající ženy se zkušeností partnerského vztahu strach z případných komplikací, které nevěra může způsobit?
7. Přiznal by se vždy dospívající, který studuje gymnázium k případné nevěře?

5 Analýza a zpracování dat

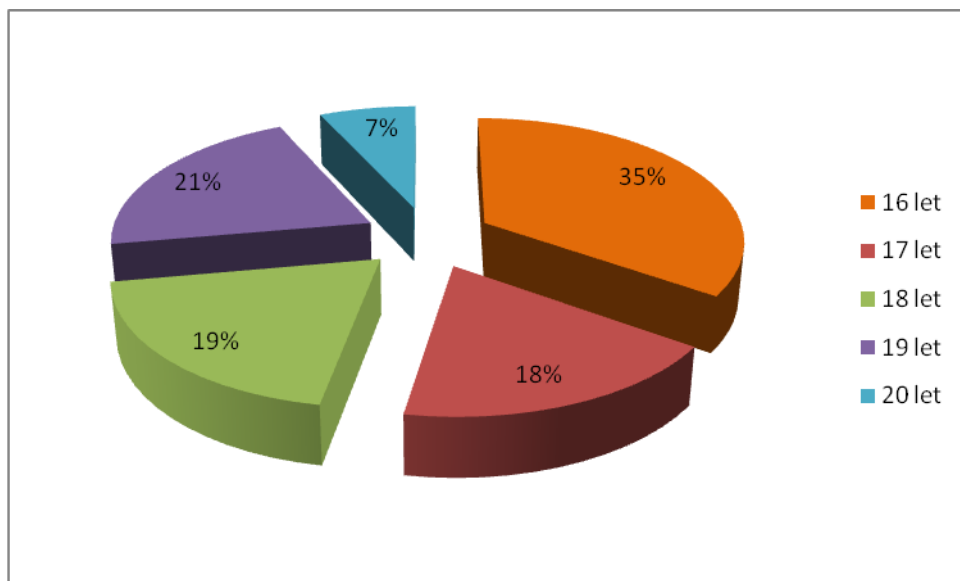
V této kapitole jsou podrobně zhodnoceny jednotlivé otázky dotazníku. Nejprve je uvedeno celé znění otázky a následně jsou uvedeny i možnosti odpovědí. Výsledky jsou zpracovány pomocí absolutních nebo relativních četností, a to buď pomocí grafu, anebo v tabulce. Zároveň jsou získané výsledky hodnoceny slovně.

Otázka č. 1 – Kolik je Vám let?

Možnosti odpovědí:

- a) 16
- b) 17
- c) 18
- d) 19
- e) 20

V první otázce měli respondenti uvést svůj věk. Níže uvedený graf znázorňuje, že nejvíce respondentů bylo šestnáctiletých a to v počtu 25 (35 %). Dále sedmnáctiletých odpovídalo 13 (18 %). Ve věku osmnácti let odpovídalo 14 respondentů (19 %). Devatenáctiletých bylo 15 (21 %). Nejméně poté odpovídalo respondentů dvacetiletých a to v počtu 5 (7 %).

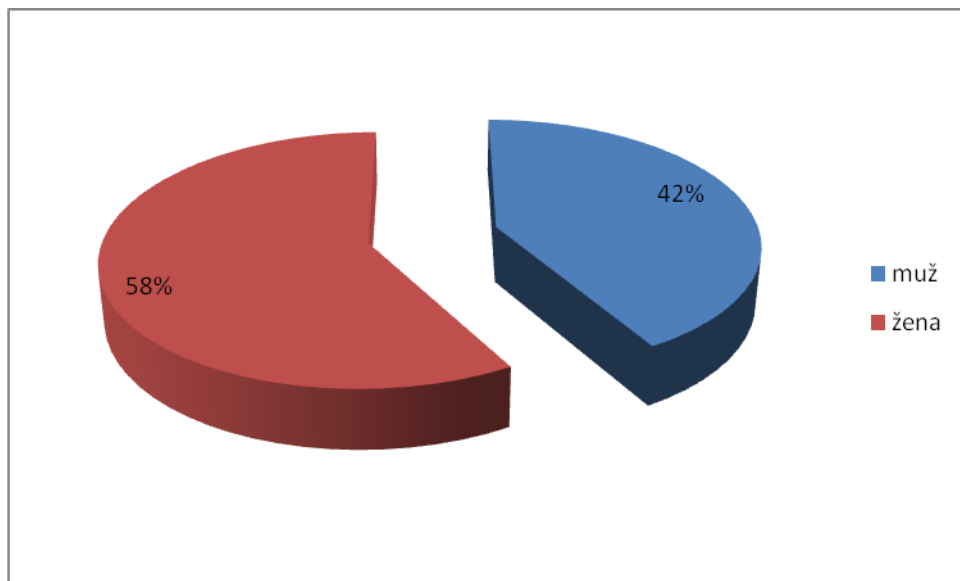
Obr. 1 Graf relativních četností – věk respondentů

Otázka č. 2 – Jakého jste pohlaví?

Možností odpovědí:

- a) muž
- b) žena

Pomocí druhé otázky bylo zjištěno pohlaví respondentů. Výzkumu se účastnilo 72 dospívajících, z toho bylo 30 mužů (42 %) a 42 žen (58 %).

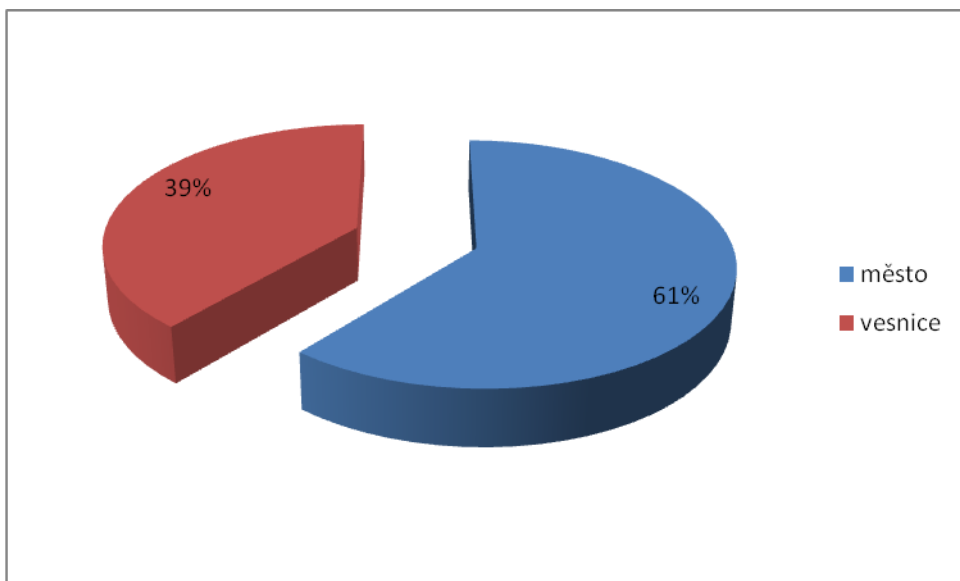
Obr. 2 Graf relativních četností – pohlaví respondentů

Otázka č. 3 – Místo Vašeho bydliště?

Možnosti odpovědí:

- a) město
- b) vesnice

Ve třetí otázce měli respondenti opovědět zda bydlí ve městě nebo na vesnici. Z města je 44 respondentů (61 %) a z vesnice 28 (39 %).

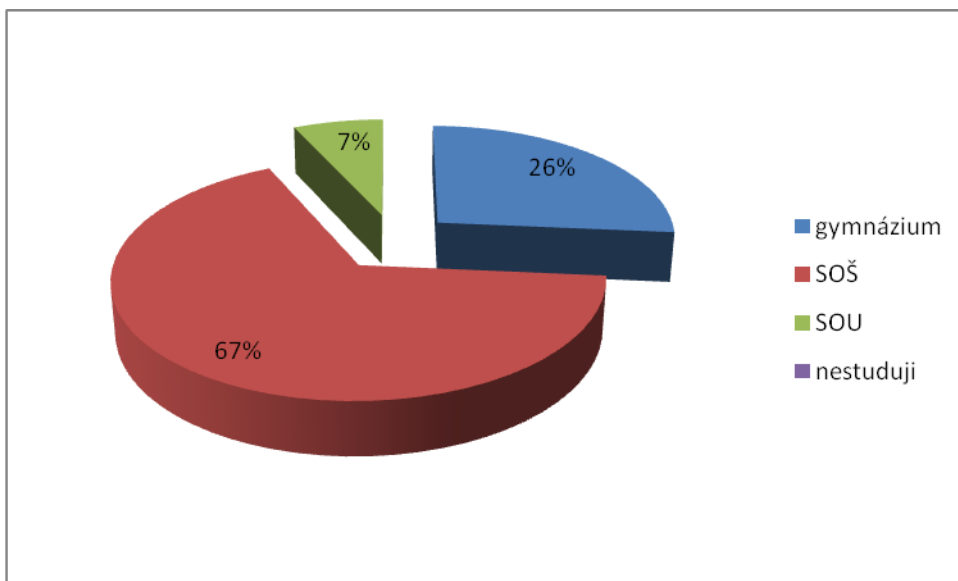
Obr. 3 Graf relativních četností – místo bydliště respondentů

Otázka č. 4 – Na jaké škole studujete?

Možnosti odpovědí:

- a) gymnázium
- b) SOŠ
- c) SOU
- d) nestuduji

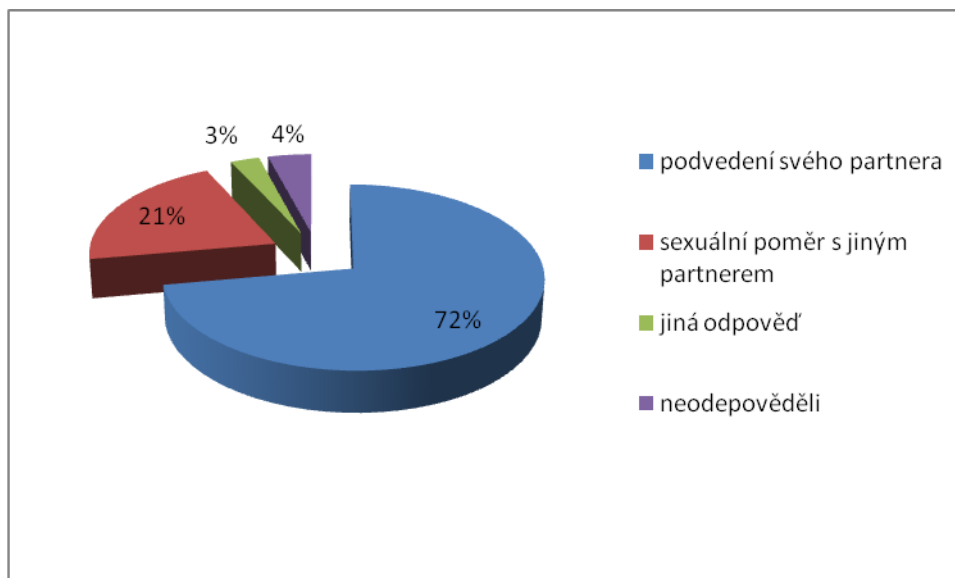
Ve čtvrté otázce bylo zjištěno, že z celkového počtu respondentů jich 19 (26 %) studuje na gymnáziu. Nejpočetnější skupinu pak tvoří respondenti studující střední odbornou škou v počtu 48 (67 %). Střední odborné učiliště navštěvuje 5 respondentů (7 %) a nikdo z dotazovaných není nestudující.

Obr. 4 Graf relativních četností – typ školy, na které respondenti studují

Otázka č. 5 – Stručně definujte dle svých slov pojem nevěra

Pátá otázka je otázkou otevřenou a respondenti zde měli dle svých slov definovat nevěru. Z celkového počtu respondentů jich nevěru popsalo 69, tudíž 3 respondenti (4 %) tento jev nepopsali. Respondenti v 52 případech (72 %) definovali nevěru ve stejném smyslu, jednoduše vidí nevěru jako podvedení svého partnera. V dalších 15 případech (21 %) respondenti uvedli, že nevěra je jednoznačně sexuální poměr s někým jiným, mimo rámec partnerského vztahu. A 2 respondenti (3 %) odpověděli v jiném smyslu než většina. Jeden dospívající odpověděl takto: „Nevěra je, když si člověk najde jiného partnera s pocitem lepší budoucnosti.“ Odpověď druhého respondenta, který neodpověděl podobně, jako ostatní byla: „Nevěra je porušení slibu lásky a ztráta důvěry svého protějšku.“

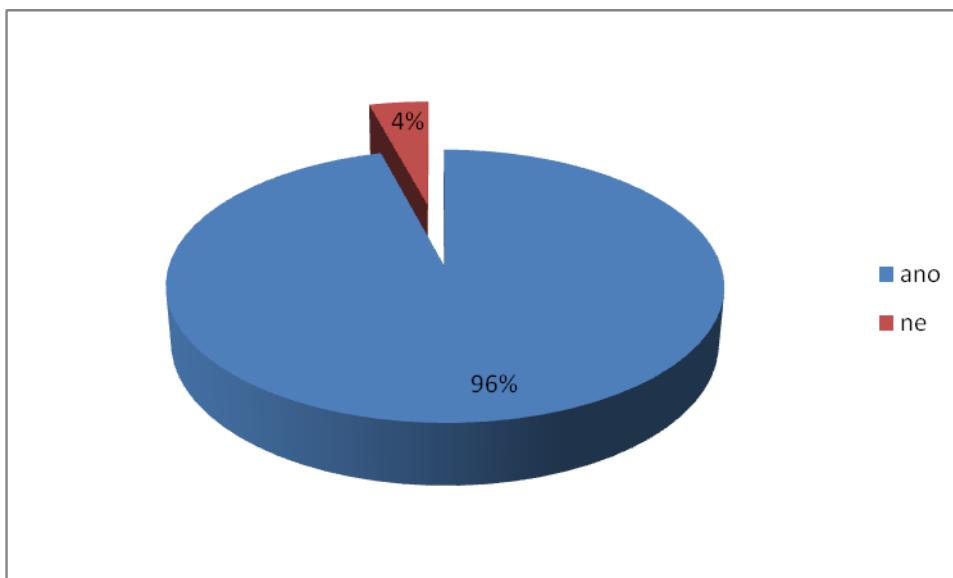
Obr. 5 Graf relativních četnosti – definice nevěry dle respondentů

Otázka č. 6 – Máte nebo měl(a) jste partnerský vztah?

Možnosti odpovědí:

- a) ano
- b) ne

V šesté položce bylo zjištěno, že většina respondentů má zkušenost s partnerským vztahem. Dospívající v 69 případech (96 %) odpověděli, že již měli nebo mají partnerský vztah. Pouze 3 respondenti (4 %) na tuto otázku odpověděli negativně.

Obr. 6 Graf relativních četností – zkušenost respondentů s partnerským vztahem

Otázka č. 7 – Seřad'te prosím dle svých priorit co je pro Vás při výběru partnera důležité

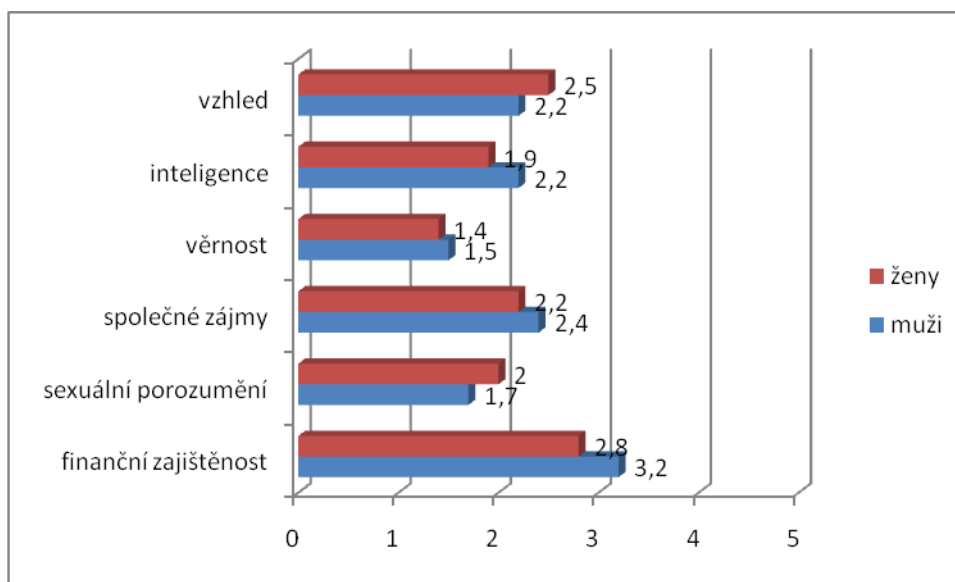
V položce č. 7 měli respondenti zakroužkovat dle svých priorit co je pro ně při výběru partnera důležité. Zvolili si důležitost priority na hodnotové stupnici od 1 do 5, kdy 1 je priorita velmi vysoká a 5 velmi nízká. Pro přehlednost jsou výsledky získané pomocí této otázky zpracovány v tabulce na další straně. V prvním sloupci jsou uvedené jednotlivé priority, které mohou být pro dospívajícího při výběru partnera důležité, v druhém sloupci jsou respondenti rozděleni dle pohlaví. V dalších sloupcích jsou uvedeny počty respondentů, kteří si zvolili stupeň důležitosti pro jednotlivou prioritu a na základě toho jsou zařazeni do určitého sloupce.

V grafu uvedeném na další straně jsou uvedeny průměrné známky, které hodnotí jednotlivé priority při výběru partnera. Jako nejdůležitější prioritou u dotazovaných mužů i žen je věrnost a to s průměrnou známkou u mužů 1,5 a u žen 1,4. Na druhém místě u mužů s průměrnou známkou 1,7 je sexuální porozumění, další je pro muže stejně důležitý vzhled i inteligence a to s průměrem 2,2. Na dalším místě s průměrem 2,4 jsou společné zájmy s protějškem a na místě posledním muži zvolili finanční zajištěnost s průměrnou známkou 3,2. Ženy na místě druhém ve svých prioritách zvolily inteligenci s průměrem 1,9. Sexuální porozumění se u žen umístilo na třetím místě s průměrnou známkou 2. Na místě

čtvrtém s průměrnou známkou 2,2 jsou společné zájmy s partnerem. Další prioritou, která je pro ženy důležitá s průměrem 2,5 - vzhled. A na místě posledním u žen stejně jako u mužů je finanční zajištění s průměrnou známkou 2,8.

Tab. 1 Absolutní četnosti respondentů hodnotících priority při výběru partnera na škále 1 – 5

Priority	Pohlaví	1 - velmi vysoká	2 - vysoká	3 - střední	4 - nízká	5 - velmi nízká
vzhled	muži	5	15	10	0	0
	ženy	2	18	21	1	0
inteligence	muži	4	18	7	0	1
	ženy	12	23	6	1	0
věrnost	muži	16	12	2	0	0
	ženy	27	14	1	0	0
společné zájmy	muži	6	10	11	2	1
	ženy	5	24	11	2	0
sexuální porozumění	muži	12	16	2	0	0
	ženy	11	21	8	2	0
finanční zajištění	muži	2	1	16	11	0
	ženy	4	12	17	7	2

Obr. 7 Graf průměrných známek hodnotících jednotlivé priority při výběru partnera

Otázka č. 8 – Máte s nevěrou ve vztahu vlastní zkušenost?

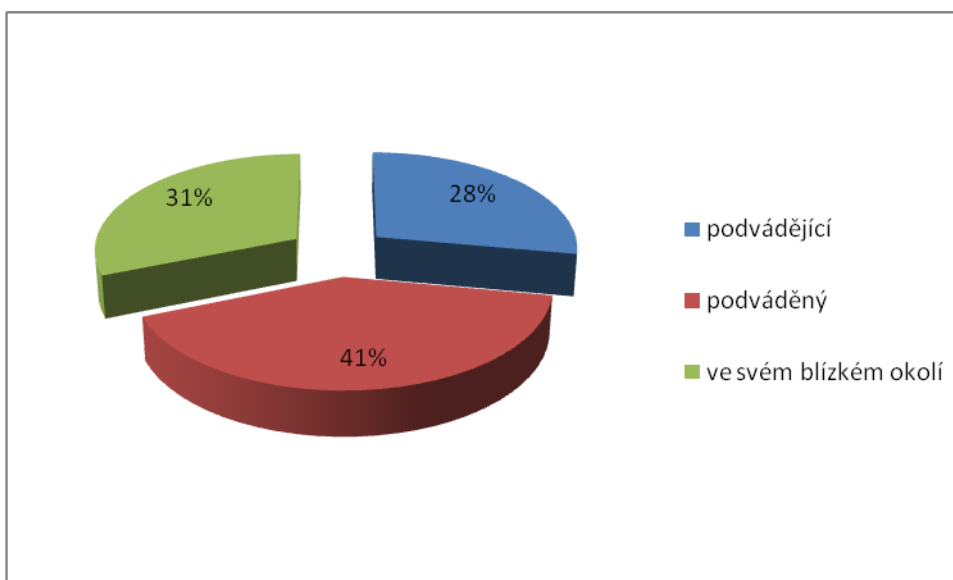
Možnosti odpovědí: (možnost zaškrtnout více odpovědí)

- a) ano, jako podvádějící
- b) ano, jako podváděný
- c) ano, ve svém blízkém okolí
- d) ne

Na osmou otázku dospívající odpovídali zda mají zkušenost s nevěrou. Respondenti v 61 případech odpověděli, že zkušenost mají a 17 respondentů se s nevěrou ještě nesetkalo. Z celkového počtu respondentů se zkušeností s nevěrou v partnerském vztahu odpovědělo 17 (28 %), že s nevěrou setklali jako podvádějící, 25 (41 %) jako podváděný a 19 (31 %) respondentů se setkalo s nevěrou ve svém blízkém okolí.

Tab. 2 Absolutní četnosti respondentů se zkušenosti s nevěrou v partnerském vztahu

Možnosti odpovědí	Počet respondentů - ni
ano, jako podvádějící	17
ano, jako podváděný	25
ano, ve svém blízkém okolí	19
ne	17

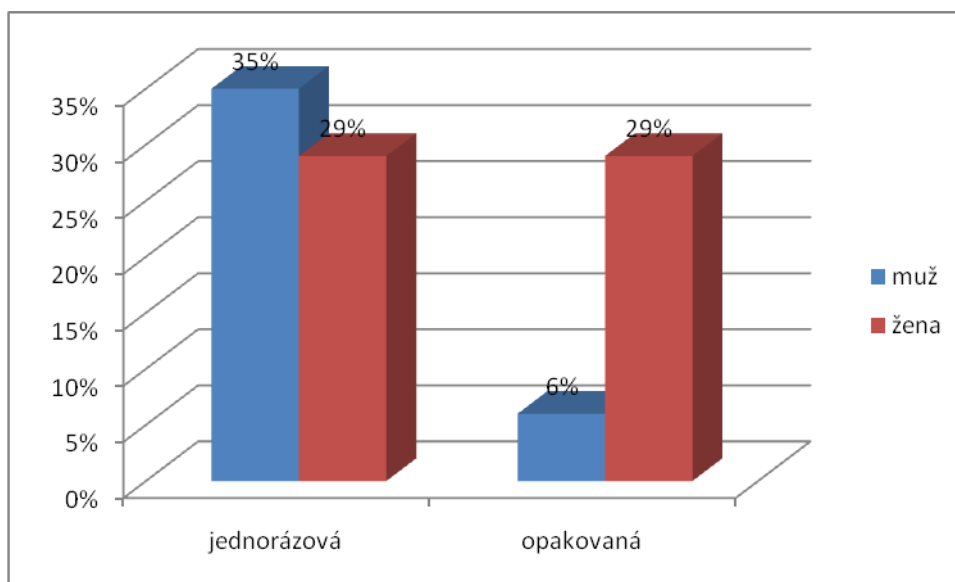
Obr. 8 Graf relativních četností – forma nevěry, s kterou se respondenti setkali

Otázka č. 9 – Pokud jste byl(a) v roli podvádějícího, o jakou se jednalo nevěru?

Možnosti odpovědí:

- a) jednorázovou
- b) opakovanou

Položka č. 9 navazuje na předchozí položku. Odpovídali tedy na ni jen ti respondenti, kteří byli v roli podvádějícího. Prostřednictvím této otázky bylo zjištěno, zda jejich nevěra byla jednorázová nebo se opakovala. Šest mužů (35 %) podvedlo jednorázově a jen 1 muž (6 %) uvedl, že jeho nevěra byla opakovaná. Naproti tomu 5 žen (29 %) odpovědělo, že podvedlo jednorázově a stejně tak 5 žen (29 %) bylo nevěrných opakovaně.

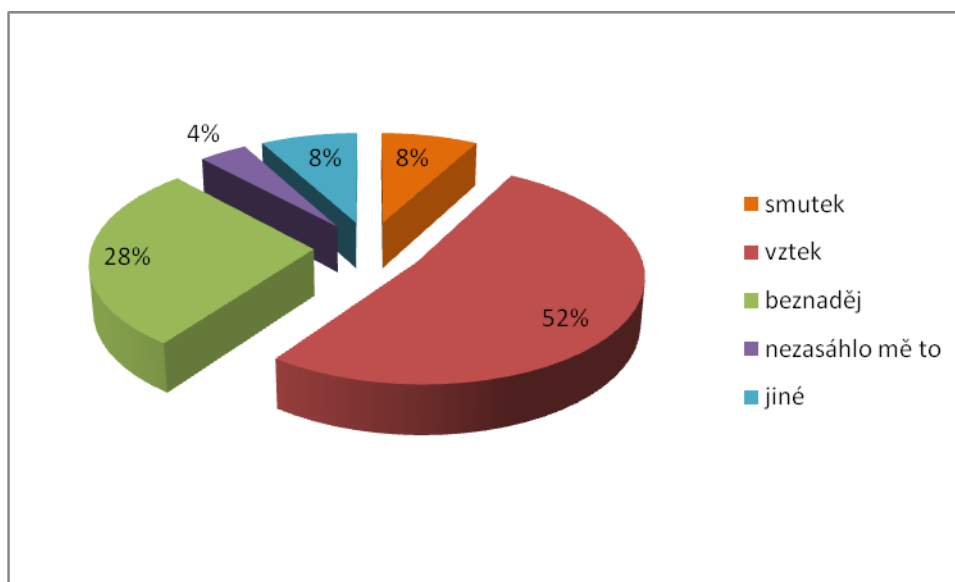
Obr. 9 Graf relativních četností – typ nevěry, o kterou se jednalo u respondentů, kteří byli v roli podvádějícího

Otázka č. 10 – Pokud jste byl(a) v roli podváděného, jaký pocit u Vás při zjištění převládal?

Možnosti odpovědí:

- a) smutek
- b) vztek
- c) beznaděj
- d) nezasáhlo mě to
- e) jiné

Desátá položka navazovala na otázku č. 8 a týkala se pouze těch respondentů, kteří byli podvedeni ve vztahu. Tito respondenti sdělovali, jaký pocit u nich převládal při zjištění partnerovi nevěry. Z celkového počtu podvedených, 2 respondenti (8 %) uvedli převládající pocit smutku. Nejpočetnější skupinu tvoří dospívající s převládajícím pocitem vzteku a to v počtu 13 (52 %). Beznaděj jako převládající pocit uvedlo 7 respondentů (28 %) a jen 1 (4 %) uvedl, že ho to citově nezasáho. Další 2 respondenti (8 %) odpověděli, že to byl jiný pocit, oba uvedli žárlivost.

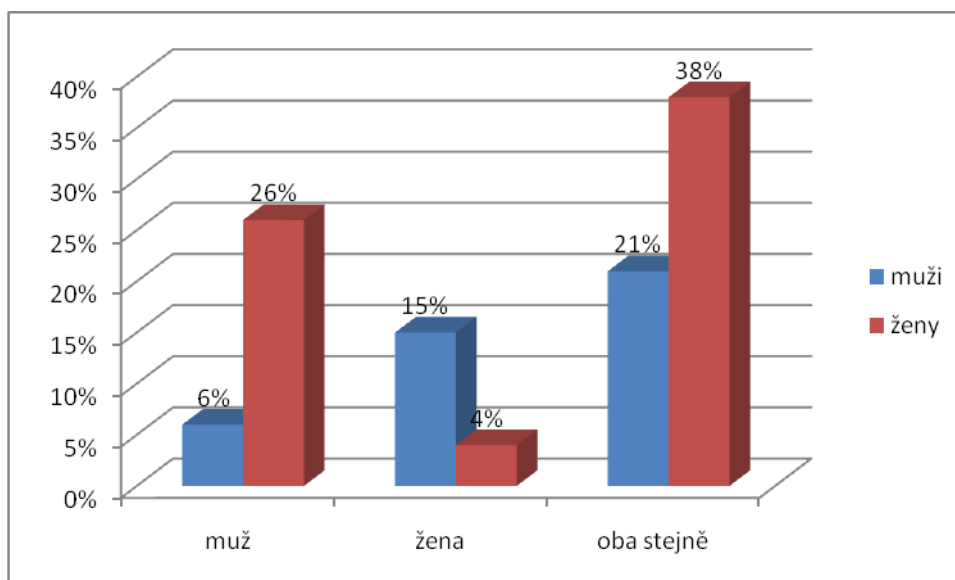
Obr. 10 Graf relativních četností – převládající pocit při zjištění nevěry u podvedeného

Otázka č. 11 – Kdo si myslíte, že je častěji nevěrný ve vztahu?

Možnosti odpovědí:

- a) muž
- b) žena
- c) oba stejně

V desáté položce měli dospívající vyjádřit názor, které pohlaví je v partnerském vztahu častěji nevěrné. Odpověď muž zvolili jen 4 muži (6 %) a 19 žen (26%). Názor, že nevěrná v partnerském vztahu je častěji žena uvedlo 11 mužů (15%) a pouze 3 ženy (4 %). Dalších 15 mužů (21 %) si myslí, že si jsou nevěrné obě pohlaví stejně, tento názor sdílelo i 20 žen (28 %).

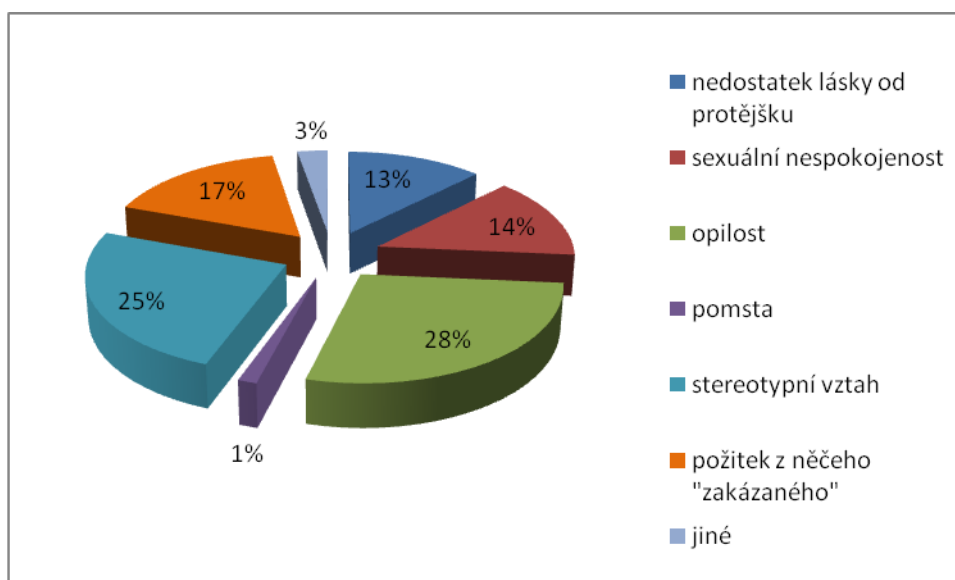
Obr. 11 Graf relativních četností – názory respondentů, na to které pohlaví je častěji ve vztahu nevěrné

Otázka č. 12 – Co si myslíte, že nejčastěji vede člověka ve vztahu k nevěře?

Možnosti odpovědí:

- a) nedostatek lásky od protějšku
- b) sexuální nespokojenost
- c) opilost
- d) pomsta
- e) stereotypní vztah
- f) požitek z něčeho „zakázaného“
- g) jiné

Prostřednictvím dvanácté položky bylo zjištěno, co si respondenti myslí, že nejčastěji vede člověka být svému partnerovi nevěrný. Nedostatek lásky jako nejčastější příčinu nevěry uvedlo 9 dospívajících (13 %). Dalších 10 respondentů (14 %) uvedlo sexuální nespokojenost, 20 respondentů (28 %) odpovědělo opilost a jen 1 (1 %) si myslí, že pomsta je nejčastější příčina nevěry. Stereotypní vztah uvedlo 18 dospívajících (25 %), požitek z něčeho „zakázaného“ zaškrtnulo 12 respondentů (17 %). Další 2 dospívající (3 %) si myslí, že člověka k nevěře vede něco jiného, a to v jednom případě posílení ega a v druhém potřeba odreágování.

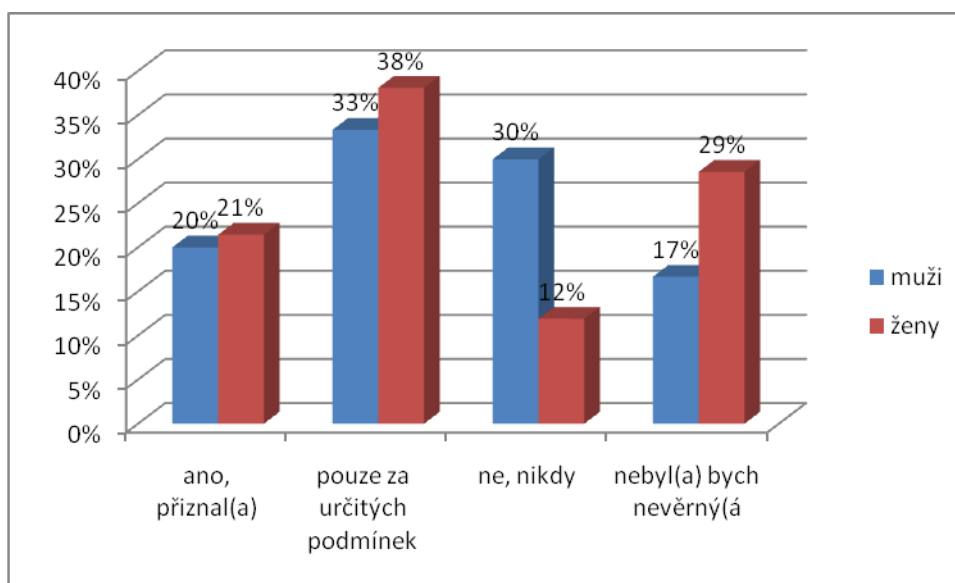
Obr. 12 Graf relativních četností – názory respondentů, co vede člověka nejčastěji v partnerském vztahu k nevěře

Otázka č. 13 – Přiznal(a) byste svému partnerovi, pokud by jste byl(a) nevěrný(á)?

Možnosti odpovědí:

- a) ano, přiznal(a)
- b) pouze za určitých podmínek (nátlak, podezření partnera)
- c) ne, nikdy
- d) nebyl(a) bych nevěrný(á)

V třinácté otázce vyjádřili respondenti názor, zda by se přiznali svému partnerovi, pokud by byli nevěrní. Přiznalo by se 6 mužů (20 %) a 9 žen (21 %). Jen za určitých podmínek by nevěru přiznalo 10 mužů (33 %) a 16 žen (38 %). K nevěře by se nikdy nepřiznalo 9 mužů (30 %) a 5 žen (12 %). A tvrzení, že by nikdy nebyli nevěrní uvedlo 5 mužů (17 %) a 12 žen (29 %).

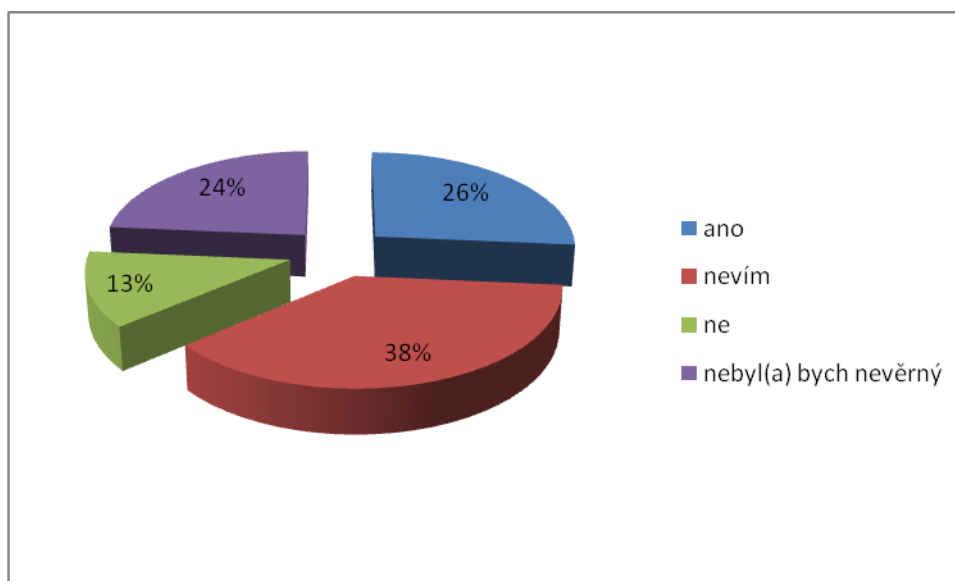
Obr. 13 Graf relativních četností – názory respondentů, zda by si přiznali k vlastní nevěře

Otázka č. 14 – Pokud by jste podváděl(a) svého partnera, měl(a) byste obavy z případných komplikací, které z nevěry mohou plynout?

Možnosti odpovědí:

- a) ano, z jakých
- b) nevím
- c) ne
- d) nebyl(a) bych nevěrný(á)

Pomocí čtrnácté otázky bylo zjištěno zda by respondenti měli obavy z případných komplikací nevěry, kdyby podvedli svůj protějšek. Strach by mělo 19 dospívajících (26 %). Z toho 17 respondentů uvedlo, že by se bálo rozpadu vztahu a 2 respondenti by měli obavy z nechtěného těhotenství nebo pohlavní nemoci. Největší skupinu tvoří respondenti, kteří neví zda by měli nějaké obavy a to v počtu 27 (38 %). Dalších 9 dospívajících by nemělo žádné obavy a opět 17 respondentů uvedlo, že by nepodvedli svého partnera.

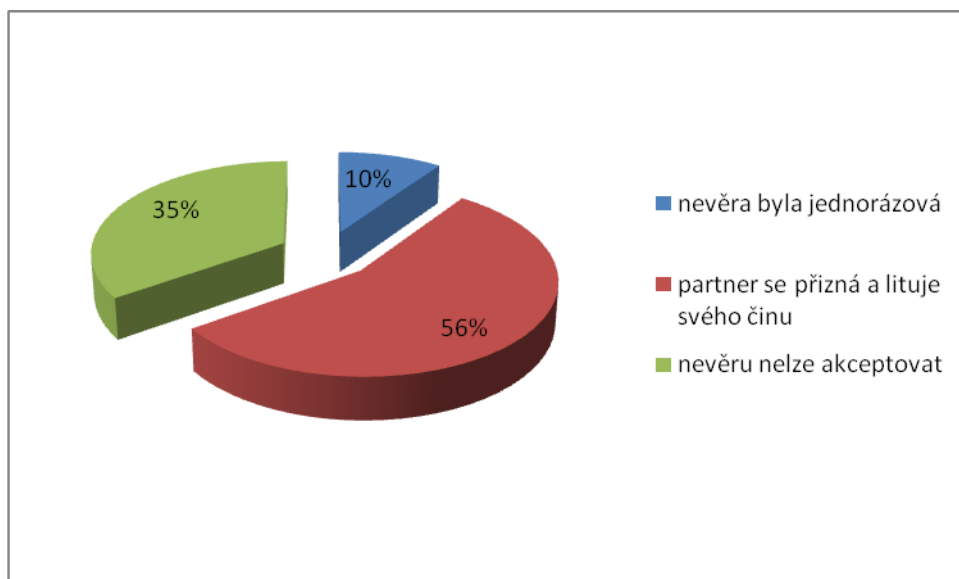
Obr. 14 Graf relativních četností – názor respondentů, zda by měli obavy z komplikací, které nevěra může přinést

Otázka č. 15 – Za jakých podmínek si myslíte, že lze ve vztahu akceptovat nevěru?

Možnosti odpovědí:

- a) nevěra byla jednorázová
- b) partner se přizná a lituje svého činu
- c) nevěru nelze akceptovat

V položce č. 15 měli respondenti vyjádřit svůj názor, zda lze a v jakém případě akceptovat partnerovu nevěru. Nevěru jednorázovou by přijalo 7 dospívajících (10 %), 40 respondentů (56 %) by akceptovalo tento čin pokud by se partner k němu přiznal a litoval toho. Dalších 25 dospívajících (35 %) uvádí, že nevěru nelze akceptovat.

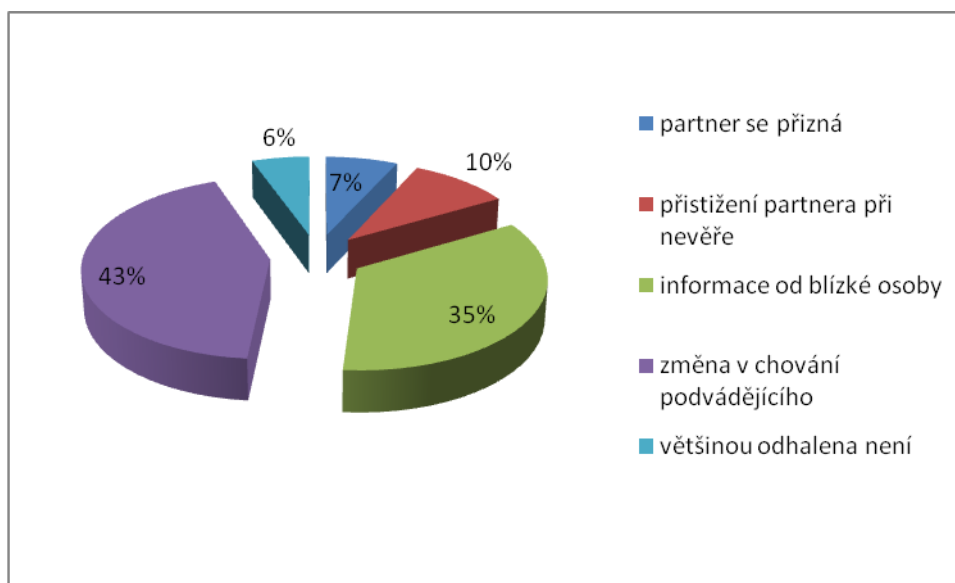
Obr. 15 Graf relativních četností – názory respondentů, za jakých podmínek lze akceptovat nevěru

Otázka č. 16 – Jakým způsobem si myslíte, že nejčastěji odhalena nevěra?

Možnosti odpovědí:

- a) partner se přizná
- b) přistižení partnera
- c) informace od blízké osoby
- d) změna chování podvádějícího
- e) většinou odhalena není

Pomocí šestnácté otázky byl zjištěn názor respondentů na to, jakým nejčastějším způsobem je odhalena partnerova nevěra. Že se jim partner přizná, si myslí 5 dospívajících (7 %). Přistižení partnera při nevěře jako nejčastější způsob odhalení zaškrtnulo 7 respondentů (10 %) a 25 dospívajících (35 %) zaškrtnulo informaci od blízké osoby. Nejvíce respondentů si myslí, že nevěra je odhalena změnou chování podvádějícího a to v počtu 31 (43 %). Jen 4 respondenti (6 %) uvedli, že nevěra většinou není odhalena.

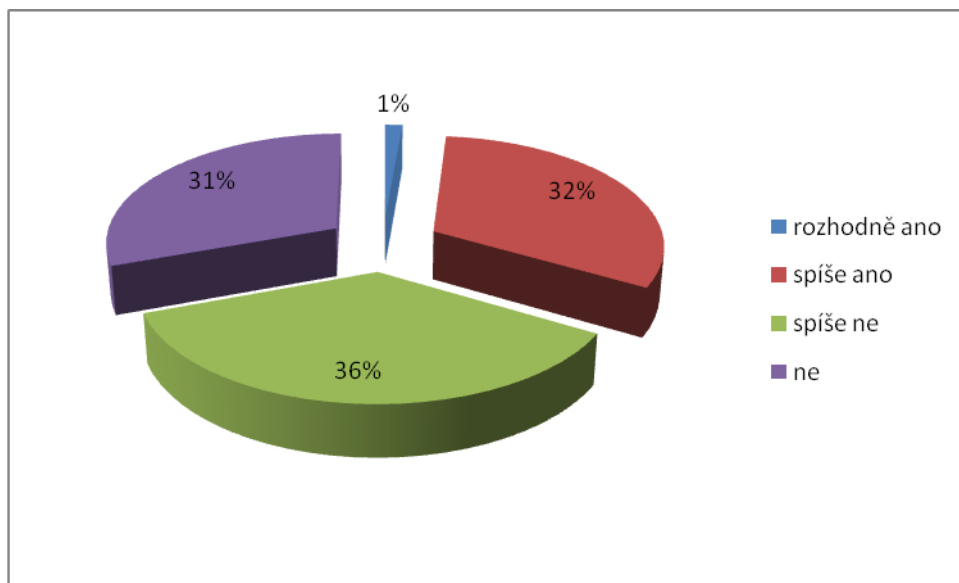
Obr. 16 Graf relativních četností – názory respondentů, jaký způsobem je nejčastěji odhalena nevěra

Otázka č. 17 – Myslíte si, že nevěra je nedílnou součástí partnerského života?

Možnosti odpovědí:

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

V sedmnácté otázce vyjádřili dospívající své mínění, zda je nevěra nedílnou součástí partnerského života. Pouze 1 respondent (1 %) uvedl rozhodně ano. Dalších 23 respondentů (32 %) zaškrtno odpověď spíše ano a 26 respondentů (36 %) spíše ne. Dále 22 dospívajících (31 %) vyjádřili názor, že nevěra není součástí partnerského života.

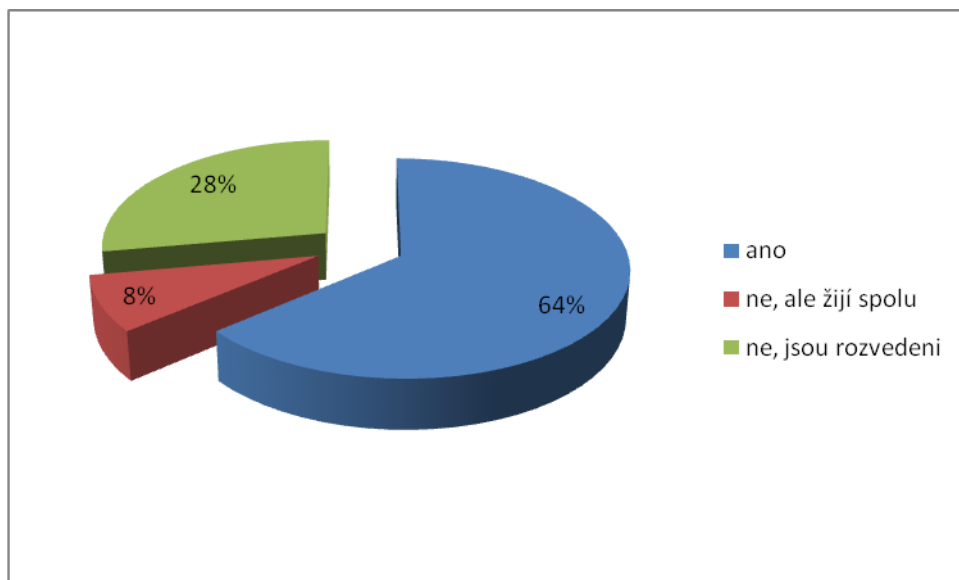
Obr. 17 Graf relativních četností – názory respondentů, zda je nevěra součástí partnerského života

Otázka č. 18 – Jsou vaši rodiče ve svazku manželském?

Možnosti odpovědí:

- a) ano
- b) ne, ale žijí spolu
- c) ne, jsou rozvedeni

V položce č. 18 měli dospívající odpovědět, zda jejich rodiče jsou v manželském svazku. Níže uvedený graf znázorňuje, že nejpočetnější skupinu tvoří respondenti s rodiči ve svazku manželském a to v počtu 46 (64 %). Dále 6 respondentů (8 %) uvedlo, že jejich rodiče sice nejsou spolu sezdáni, ale žijí spolu. Rozvedené rodiče uvedlo 20 respondentů (28 %).

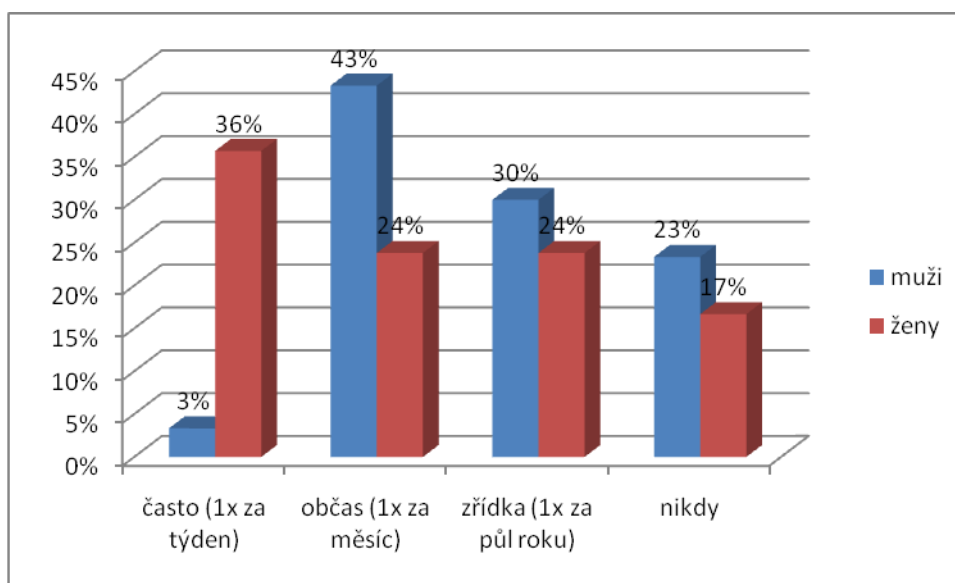
Obr. 18 Graf relativních četností – sezdání rodičů respondentů

Otázka č. 19 – Hovoříte s matkou či otcem o otázkách partnerského vztahu?

Možnosti odpovědí:

- a) často (1x za týden)
- b) občas (1x za měsíc)
- c) zřídka (1x za půl roku)
- d) nikdy

Prostřednictvím devatenácté položky bylo zjištěno, jak často hovoří respondenti s rodiči o partnerských vztazích. Odpověď často (1x za týden) uvedlo 15 žen (36 %) a pouze 1 muž (3 %). Občas (1x za měsíc) s rodiči hovoří 13 mužů (43 %) a 10 žen (24 %). Zřídka (1x za půl roku) zaškrtnulo 9 mužů (30 %) a 10 žen (24 %) a nikdy s rodiči nehovoří 7 mužů (23 %) a 7 žen (17 %).

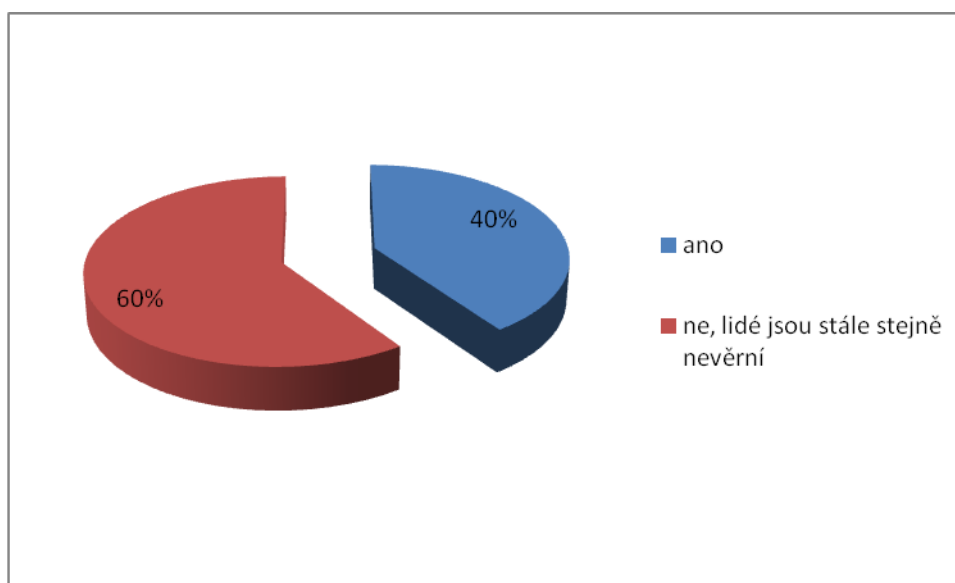
Obr. 19 Graf relativních četností – frekvence hovorů respondentů s rodiči o otázkách partnerských vztahů

Otázka č. 20 – Myslíte si, že k nevěře dochází častěji v dnešní době (21. století) než dříve?

Možnosti odpovědí:

- a) ano, protože
- b) ne, lidé jsou stále stejně nevěrní

V poslední otázce měli respondenti vyjádřit mínění, zda v dnešní době (21. století) dochází k nevěře častěji než dříve. Kladnou odpověď zaštklo 29 dospívajících (40 %) a jako nejčastější důvod uváděli v 15 případech odpověď ve smyslu, že dnes je jiná doba, která přináší více možností jak a kde být nevěrný. Dále 4 respondenti uvedli, že dnešní lidé jsou méně zodpovědní. Větší nespokojenost v partnerském vztahu uvedli další 4 respondenti. A poslední odpověď byla, že jsou dnes ženy hezčí. Naproti tomu 43 respondentů (60 %) uvedlo, že lidé jsou si stále stejně nevěrní.

Obr. 20 Graf relativních četností – názor respondentů, zda k nevěře dochází častěji v dnešní době (21. století) než dříve

6 Diskuze

V této závěrečné teoreticko-výzkumné práci na téma náhled dospívajících na partnerskou nevěru bylo stanoveno 7 výzkumných otázek. Diskuze obsahuje shrnutí odpovědí a výsledků, které vyplynuly z dotazníku.

Stanovené výzkumné otázky (dále VO) v této práci byly:

VO1 – Je věrnost pro dospívajícího nejdůležitější prioritou u jeho partnera?

Tato výzkumná otázka byla zhodnocena na základě dotazníkové otázky č. 7. V této položce měli respondenti zakroužkovat na škále 1 – 5 jakou pro ně mají jednotlivé priority při výběru partnera důležitost, kdy 1 byla prioritou velmi vysokou a 5 velmi nízkou.

Věrnost se ukázala jako nejdůležitější priorita u dotazovaných mužů i žen. Z 6 nabízených priorit byla věrnost u obou pohlaví na prvním místě. Výzkumná otázka č. 1 se tedy potvrdila.

VO2 - Ovlivňuje rodinné prostředí dospívajícího jeho pohled na nevěru jako nedílnou součást partnerského života?

Odpověď na tuto výzkumnou otázku byla poskytnuta dotazníkovými otázkami č. 17 a 18. V sedmnácté otázce respondenti uváděli, zda na nevěru pohlížejí jako součást partnerského života. Zda jsou nebo ne rodiče ve svazku manželském odpovídali respondenti v dotazníkové otázce č. 18.

Respondenti, kteří mají rodiče v manželském svazku, uváděli v 19 % nevěru jako součást partnerského života a v 81 % odpovídali naopak. Kdežto respondenti s rozvedenými rodiči uvedli v 50 % pozitivní a stejně tak v 50 % negativní odpověď. U respondentů s rodiči, kteří spolu jen žijí, bylo 83 % odpovědí pozitivních a 17 % negativních. Lze tedy říci, že rodinné prostředí dospívajícího ovlivňuje jeho pohled na nevěru jako součást partnerského života. Druhá výzkumná otázka se potvrdila.

VO3 - Myslíte si dospívající ženy, že ve vztahu je častěji nevěrný muž a naopak?

Ke zhodnocení této výzkumné otázky byly použity dotazníkové otázky č. 2, kde dotazovaní uváděli, jakého jsou pohlaví a otázka č. 11, kde respondenti měli vyjádřit svůj názor na to, kdo je v partnerském vztahu častěji nevěrný.

Ženy v 26 % uvedli, že častěji nevěrný je muž a jen 4 % žen odpovědělo, že je to žena. Naopak ženu jako častěji nevěrnou ve vztahu uvedlo 15 % mužů. Dále 6 % mužů pak odpovědělo, že častěji nevěrné je mužské pohlaví. V jedenácté otázce dotazníku sice byla třetí možná odpověď, že obě pohlaví jsou si nevěrné stejně, ale mezi muži a ženami nebyl procentuálně takový rozdíl. Tuto domněnku lze tedy potvrdit. Dospívající ženy i dospívající muži si myslí, že častěji nevěrné v partnerském vztahu je opačné pohlaví.

VO4 - Je rozdíl mezi dospívajícími muži a ženami v názoru, co nejčastěji vede člověka ve vztahu k nevěře?

Tato výzkumná otázka byla zhodnocena na základě dotazníkových otázek č. 2 a 12. V druhé otázce respondenti uváděli, jakého jsou pohlaví a v dvanácté otázce uváděli, co si myslí, že je nejčastější příčina nevěry.

Muži v 37 % zvolili jako nejčastější příčinu nevěry opilost, jako druhá nejčastější příčina podle nich je stereotypní vztah v 27 %. Ženy si myslí, že nejčastěji člověka vede k nevěře právě stereotypní vztah v 24% a hned za tím je s 21 % opilost. Nejzajímavější rozdíl je asi v sexuální nespokojenosti jako nejčastější příčině. U žen tato příčina je na místě třetím, kdežto u mužů je na místě předposledním. Rozdíl je tedy patrný mezi muži a ženami v názoru, co nejčastěji vede člověka k nevěře. Tato výzkumná otázka byla potvrzena.

VO5 – Akceptoval by dospívající, který již byl v roli podvádějícího partnerovu nevěru?

Odpověď na tuto výzkumnou otázku byla poskytnuta dotazníkovými otázkami č. 8 a 15. V osmé otázce respondenti odpovídali na otázku, zda mají nějakou zkušenost s nevěrou a eventuálně v jaké formě. A otázka patnáctá zjišťovala, zda lze akceptovat nevěru a případně za jakých podmínek.

Z 19 respondentů, kteří přiznali roli podvádějícího, jich 79 % uvedlo, že nevěru lze akceptovat. Nelze akceptovat nevěru pak uvedlo 21 % respondentů. Pátá výzkumná otázka je tedy potvrzena. Dospívající v roli podvádějícího by partnerovu za určitých podmínek akceptoval.

VO6 - Měly by dospívající ženy se zkušeností partnerského vztahu strach z případných komplikací, které nevěra může způsobit?

Pomocí dotazníkových otázek č. 2, 6 a 14 byla hledána odpověď na tuto výzkumnou otázku. Druhá otázka odlišila respondenty dle pohlaví. V osmé otázce respondenti odpovídali na otázku, zda mají nebo již někdy měli partnerský vztah. V otázce č. 14 respondenti uváděli, jestli by měli obavy z komplikací, které z nevěry mohou plynout, pokud by svého partnera podvedli.

Ze 42 žen, které dotazník vyplňovaly, měly všechny již zkušenost s partnerským vztahem. Z toho 11 respondentek by mělo strach z případných komplikací. Dalších 17 respondentek uvedlo, že neví, zda by měly nějaké obavy. A pouze 3 respondentky odpověděly, že by žádné obavy neměly. Posledních 11 jich uvedlo, že by nebyly nevěrné. Z těch respondentek, které připustily možnost nevěry, jich většina nevěděla, zda by nějaký strach měly. Tuto domněnku tedy nelze potvrdit.

VO7 - Přiznal by se vždy dospívající, který studuje gymnázium k případné nevěře?

Poslední výzkumná otázka byla zodpovězena pomocí dotazníkových otázek č. 4 a 13. Na jaké škole respondent studuje, bylo zjištěno pomocí čtvrté otázky. V otázce č. 13 měli respondenti uvést, zda by se přiznali ke své nevěře, pokud by byli nevěrní.

Z 19 gymnazistů bych se jich 16 % přiznalo k případné nevěře, 37 % z nich jen za určitých podmínek. Dále 21 % gymnazistů uvedlo, že by se nikdy nepřiznalo a 26 % by jich nikdy nebylo nevěrných. Poslední výzkumná otázka se tedy nepotvrdila, dospívající studující gymnázium by se vždy nepřiznal k případné nevěře.

Závěr

Dospívání je složité transformační období, které pro většinu lidí je důležité období života. V dospívání zažívá většina lidí mnoho pocitů a zkušeností poprvé a tyto zážitky je ovlivňují po celý život. Dospívání není pouhé přípravné období či přechodník mezi dětstvím a dospělostí, má psychologickou cenu samo o sobě. Zakládá se v něm pocit autorství vlastního života, prohlubuje se vědomí vlastní hodnoty a dospívající si tvoří vlastní pohled na svět, proto je přínosem této práce zjištění jejich pohledu na tak kontroverzní jev jako je nevěra.

Tato bakalářská práce byla teoreticko-výzkumná a zabývala se náhledem dospívajících na partnerskou nevěru. Cílem teoretické části bylo podat ucelený popis nevěry, z psychologického a sociologického hlediska. Dále vymezení období dospívání, popis jednotlivých vývojových etap, emočního vývoje, vztahů a sexuality v dospívání.

Ve výzkumné části bylo cílem zjistit názory dospívajících na nevěru v partnerském vztahu a jejich zkušenosti s ní. Většina respondentů se s nevěrou setkala, ať už v roli podvádějícího, podváděného nebo jen jako přihlížející na nevěru ve svém blízkém okolí. Každý dospívající však na nevěru nahlíží jinak, záleží zejména na individuální zkušenosti, na pohlaví i na rodinném prostředí, ve kterém dospívající žije.

Cíle teoretické i výzkumné části byly podle autorčina názoru naplněny.

Bibliografické citace

1. CAPPONI, Věra a kol. *Sexuologický slovník*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 1994. 149 s. ISBN 80-7169-115-1.
2. ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno : DOPLNĚK, 2000. 378 s. ISBN 1081-171-200.
3. DAVIS, Erin; FRIEL, Lisa. *Adolescent Sexuality: Disentangling the Effects of Family Structure and Family Context*. 1. vyd. Journal of Marriage and Family, 2001. ISSN 022-2445.
4. HARTL, Pavel; HARTLOVÁ, Helena. *Velký psychologický slovník*. 4. vyd. Praha : Portál, 2010. 797 s. ISBN 978-80-7367-686-5.
5. JANÁČKOVÁ, Laura. *Nevěra a její zvládnání*. 1. vyd. Praha : MAXDORF, s.r.o., 2008. 93 s. ISBN 978-80-7345-155-4.
6. KIRSHENBAUM, Mira. *Nevěra*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2009. 200 s. ISBN 978-80-251-2197-9.
7. LANGMEIER, Josef; KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.
8. LEWINSOHN, Morus-Richard. *Světové dějiny sexuality*. 3. vyd. Praha : Ikar, 2007. 288 s. ISBN 978-80-249-0887-8.
9. MACEK, Petr. *Adolescence*. 2. vyd. Praha : Portál, 2003. 141 s. ISBN 80-7178-747-7.
10. MYSLIKOVJANOVA, Ida. *O nevěře trochu jinak*. 1. vyd. Olomouc : ANAG, 2011. 203 s. ISBN 978-80-7263-705-8.
11. OTIS-COUR, Leah. *Rozkoš a láska: dějiny partnerských vztahů ve středověku*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2002. 179 s. ISBN 80-7021-542-9.
12. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. *O sexualitě a partnerských vztazích*. 1. vyd. Praha : Galén, 2005. 196 s. ISBN 80-7262-323-0.
13. PLZÁK, Miroslav. *Žena a muž: teorie a praxe manželského dorozumívání*. 1. vyd. Praha : Motto, 2001. 224 s. ISBN 80-7246-099-4.
14. PLZÁK, Miroslav. *Taktika a strategie v lásce*. 4. vyd. Praha : Motto, 2011. 226 s. ISBN 978-80-7246-565-1.
15. SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2002. 291 s. ISBN 80-7229-042-8.

16. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 3. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 189 s. ISBN 978-80-244-2433-0.
17. ŠMOLKA, Petr. *Nevěra pro podváděné i podvádějící*. 2. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. 124 s. ISBN 978-80-247-3296-1.
18. UNGER, Jiří. *Nevěra jako ctnost*. [online]. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.tydenmanzelstvi.cz/274-nevera-jako-ctnost-jiri-unger.html>>.
19. UZEL, Radim. *Nevěra a co s ní*. 1. vyd. Praha : Petrklíč, 2010. 159 s. ISBN 978-80-7229-241-7.
20. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I. dětství a dospívání*. 1.vyd. Praha : Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.
21. VAUGHAN, Peggy. *Mýtus monogamie : průvodce následky nevěry*. 1. vyd. Praha : Knižní klub, 2009. 237 s. ISBN 978-80-242-2373-5.
22. WEISS, Petr a kol. *Etické otázky v psychologii*. 1. vyd. Praha : Portál, 2011. 352 s. ISBN 978-80-7367-845-6.
23. WEISS, Petr a kol. *Sexuologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. 744 s. ISBN 978-80-247-2492-8.
24. WEISS, Petr; ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. 1. vyd. Praha : Portál, 2001. 159 s. ISBN 80-7178-558-X.

Seznam příloh

Příloha: Dotazník pro respondenty

Příloha

Dobrý den,

jmenuji se Petra Trávníčková a jsem studentkou Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice, kde studuji bakalářský program Ošetřovatelství, obor porodní asistentka.

Do rukou se Vám dostává dotazník mé bakalářské práce, jehož účelem je zjistit Váš názor na partnerskou nevěru.

Tímto Vás chci požádat o spolupráci. Vyplňte prosím tento dotazník, který je zcela anonymní a slouží výhradně k účelům mé práce. Vyplňování není náročné, zabere Vám pouze několik minut, ale i přesto Vás prosím, abyste pečlivě zvážili své odpovědi. Zakroužkujte pouze jednu odpověď (pokud nebude v zadání uvedeno jinak). Děkuji moc za Vaši spolupráci.

1. Kolik je Vám let?

- a) 16
- b) 17
- c) 18
- d) 19
- e) 20

2. Jakého jste pohlaví?

- a) muž
- b) žena

3. Místo Vašeho bydliště?

- a) město
- b) vesnice

4. Na jaké škole studujete?

- a) gymnázium
- b) SOŠ
- c) SOU
- d) nestuduji

5. Stručně definujte dle svých slov pojem nevěra

.....
.....

6. Máte nebo měl(a) jste partnerský vztah?

- a) ano
- b) ne

7. Seřadte prosím dle svých priorit co je pro Vás při výběru partnera důležité
	velmi vysoká	vysoká	střední	nízká	velmi nízká
• vzhled	1	2	3	4	5
• inteligence	1	2	3	4	5
• věrnost	1	2	3	4	5
• společné zájmy	1	2	3	4	5
• sexuální porozumění	1	2	3	4	5
• finanční zajištění	1	2	3	4	5
8. Máte s nevěrou ve vztahu vlastní zkušenosti? (možnost zaškrtnout více odpovědí)
- ano, jako podvádějící
 - ano, jako podváděný
 - ano, ve svém blízkém okolí
 - ne
9. Pokud jste byl(a) v roli podvádějícího, o jakou se jednalo nevěru?
- jednorázovou
 - opakovanou
10. Pokud jste byl(a) v roli podváděného, jaký pocit u Vás při zjištění převládal?
- smutek
 - vztek
 - beznaděj
 - nezasáhlo mě to
 - jiné -
11. Kdo si myslíte, že je častěji nevěrný ve vztahu?
- muž
 - žena
 - oba stejně
12. Co si myslíte, že nejčastěji vede člověka ve vztahu k nevěře?
- nedostatek lásky od protějšku
 - sexuální nespokojenost
 - opilost
 - pomsta
 - stereotypní vztah
 - požitek z něčeho „zakázaného“
 - jiné -
13. Přiznal(a) byste svému partnerovi, pokud by jste byl(a) nevěrný(á)?
- ano, přiznal(a)
 - pouze za určitých podmínek (nátlak, podezření partnera)
 - ne, nikdy
 - nebyl(a) bych nevěrný(á)

14. Pokud by jste podváděl(a) svého partnera, měl(a) byste obavy z případných komplikací, které z nevěry mohou plynout?
- a) ano, z jakých –
 - b) nevím
 - c) ne
 - d) nebyl(a) bych nevěrný(á)
15. Za jakých podmínek si myslíte, že lze ve vztahu akceptovat nevěru?
- a) nevěra byla jednorázová
 - b) partner se přizná a lituje svého činu
 - c) nevěru nelze akceptovat
16. Jakým způsobem si myslíte, že je nejčastěji odhalena nevěra?
- a) partner se přizná
 - b) přistižení partnera
 - c) informace od blízké osoby
 - d) změna chování podvádějícího
 - e) většinou odhalena není
17. Myslíte si, že nevěra je nedílnou součástí partnerského života?
- a) rozhodně ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
18. Jsou vaši rodiče ve svazku manželském?
- a) ano
 - b) ne, ale žijí spolu
 - c) ne, jsou rozvedeni
19. Hovoříte s matkou či otcem o otázkách partnerského vztahu?
- a) často (1x za týden)
 - b) občas (1x za měsíc)
 - c) zřídka (1x za půl roku)
 - d) nikdy
20. Myslíte si, že k nevěře dochází častěji v dnešní době (21.století) než dříve? (*pokud ano, odpovězte proč*)
- a) ano, protože
 - b) ne, lidé jsou stále stejně nevěrní

Seznam obrázků

Obr. 1 Graf relativních četností – věk respondentů	29
Obr. 2 Graf relativních četností – pohlaví respondentů	30
Obr. 3 Graf relativních četností – místo bydliště respondentů	31
Obr. 4 Graf relativních četností – typ školy, na které respondenti studují	32
Obr. 5 Graf relativních četností – definice nevěry dle respondentů	33
Obr. 6 Graf relativních četností – zkušenost respondentů s partnerským vztahem	34
Obr. 7 Graf průměrných známek hodnotících jednotlivé priority při výběru partnera	35
Obr. 8 Graf relativních četností – forma nevěry, s kterou se respondenti setkali	36
Obr. 9 Graf relativních četností – typ nevěry, o kterou se jednalo u respondentů, kteří byli v roli podvádějícího	37
Obr. 10 Graf relativních četností – převládající pocit při zjištění nevěry u podvedeného	38
Obr. 11 Graf relativních četností – názory respondentů, na to které pohlaví je častěji ve vztahu nevěrné	39
Obr. 12 Graf relativních četností – názory respondentů, co vede člověka nejčastěji v partnerském vztahu k nevěře	40
Obr. 13 Graf relativních četností – názory respondentů, zda by si přiznali k vlastní nevěře ...	41
Obr. 14 Graf relativních četností – názor respondentů, zda by měli obavy z komplikací, které nevěra může přinést	42
Obr. 15 Graf relativních četností – názory respondentů, za jakých podmínek lze akceptovat nevěru	43
Obr. 17 Graf relativních četností – názory respondentů, zda je nevěra součástí partnerského života	45
Obr. 18 Graf relativních četností – sezdání rodičů respondentů	46
Obr. 19 Graf relativních četností – frekvence hovorů respondentů s rodiči o otázkách partnerských vztahů	47
Obr. 20 Graf relativních četností – názor respondentů, zda k nevěře dochází častěji v dnešní době (21. století) než dříve	48

Seznam tabulek

Tab. 1 Absolutní četnosti respondentů hodnotících priority při výběru partnera na škále 1 – 5	35
Tab. 2 Absolutní četnosti respondentů se zkušeností s nevěrou v partnerském vztahu	36